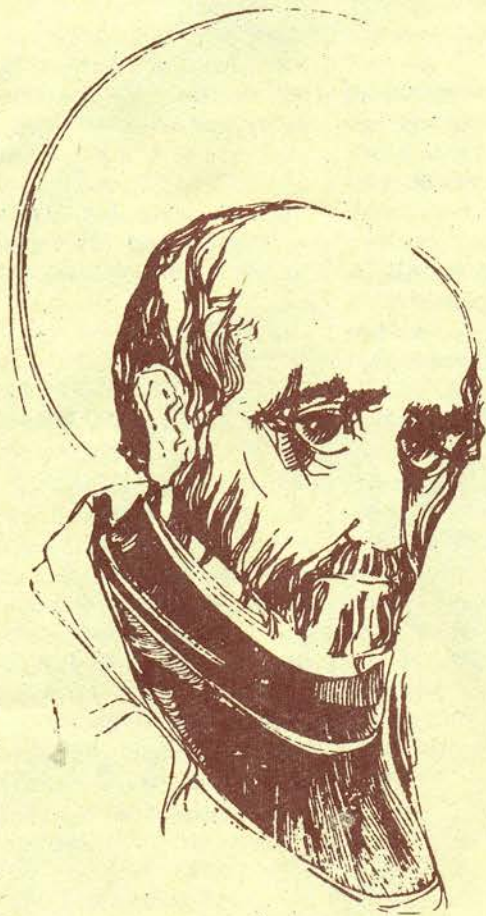

PIÁRFUTÁR

A Dugonics András Piarista Gimnázium Lapja

2003. október-november I. évfolyam 7.-8. szám

Perczel Dénes: Kalazanci Szent József (1557-1648)

Juhász Gyula

Kalazanci Szt. József emlékezete

Árváknak atyja, ifjúság vezére,
Hozzád siet a hű emlékezet,
Ki fenn ragyogsz már csillagként az égbe',
Mert igazságra vittél ezeket.
Mint oltárról a zsoltár és a tömjén,
Úgy száll dalunk ma Hozzád, égbe törvén.

Nemes ősöknek méltó sarja voltál,
Nemes volt *leked*: jóság, szeretet,
Nem kard kellett neked, de tiszta oltár,
Hol áldozatul hoztad szívedet
És ez a nagy szív tele égi tüzrel
Világosít és száz kétséget űz el.

Szent hivatásod csillagára néztél,
Ez vezetett s el nem hagyott soha.
Ott ragyogott ez tenger szenvedésnél
S mindig győztél: tudás Apostola!
Hódító voltál, de nem ütközetben,
Győzelmi zászlód ott leng hű szívekben!

Árváknak atyja, ifjúság vezére
Feléd száll most is az emlékezet,
Ki fenn ragyogsz már csillagként az égbe',
Mennyei rózsák nyílnak már Neked!
A hitnek és tudásnak tiszta hősét
Bearanyozza az örök dicsőség! ...

Juhász Gyula a kegyes tanítórend szegedi gimnáziumában végezte középiskolai tanulmányait. Érettségi után be is lépett a piarista rendbe. Am egy év múltán otthagytta a váci noviciátust. Később több piarista iskolában is tanított civil tanárként a XX. századi magyar irodalom egyik legismertebb és legkiemelkedőbb alakja.

Patrocinium

A *patrocinium* latin szó, jelentése: oltalom, védelem. Kalazanci Szent József ünnepét az egyetemes egyház augusztus 25-én üli, ekkor azonban sok országban nincs tanítás az iskolában. A piarista rend szabályzata ezért előírja, hogy november végén a diákjainkkal együtt is ünnepeljük meg a piarista rend és iskolák alapítóját. Nos, ennek a november végi ünnepnek a neve a patrocinium, amikor Kalazanciusra mint mennyei patrónusra emlékezünk.

Kiknek az égi pártfogója ő? Tévedés ne essék, nemcsak a piarista iskoláké, hanem „valamennyi keresztény népiskola égi pártfogója”. Ezt a címet XII. Pius pápa adta neki 1948-ban, Kalazanci Szent József halálának háromszázadik, boldoggá avatásának pedig kétszázadik évfordulóján, a *Providentissimus Deus* kezdetű apostoli brévéjében. Ez az irat többek között a következő szavakkal hangsúlyozza Kalazancius tétének különlegességét: „*Gravissimis enim et indubiis probatus est documentis ipsum Calasancium, hac Alma in*

Urbe, ad Sanctae Dorotheae templum, trans Xystum pontem, anno MDXCVII, primam in Europa scholam publicam pueris et populo egenis et derelictis gratuito instituendis aperuisse.” („Igen fontos és megbízható dokumentumok bizonyítják ugyanis, hogy Kalazancius volt az, aki ebben a városban, a Szent Dorottya-templomnál, a Sixtus-híd túloldalán, 1597-ben megnyitotta Európa első népiskoláját a szegény és elhagyott gyerekek ingyenes oktatására.”)

Ezen az ünnepen tehát nemcsak saját iskolánkért imádkozunk, hanem minden keresztény iskoláért, hogy Kalazancius szerető figyelmétől, szívéből és imájától kísérve minél több diákot tudjon elvezetni az igaz emberségre és az érett krisztusi hitre.

Argentínában ilyenkor nemcsak a piaristáknál, hanem minden iskolában tanítási szünetet tartanak, mert Kalazancius napja államilag előírt, kötelező ünnep. (Nem kellene a magyar parlamentnek írunk egy levelet...?)

Tözsér Endre Sch. P.

A SzePiPress jelenti

ADugonics András Piarista Gimnázium december 6-án, 14.00 órától NYÍLT NAPot tart, ahol az általános iskolás korú fiúk játékos és szórakoztató bemutatók, vidám ismerkedés keretében nyerhetnek bepillantást az iskola életébe. Szülei tájékoztatást kapnak az iskola képzési rendjéről és a jelentkezés módjáról. Minden érdeklődőt szeretettel várnak.

Az 2004/2005. tanévre vonatkozó felvételi vizsgákkal kapcsolatos információ megtalálható az iskola honlapján: www.szepi.hu, ahonnan a jelentkezési lapok is letölthetők. Fontos határidő a december 12.! Eddig lehet jelentkezni a központi írásbeli felvételi vizsgára.

Az Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny helyi fordulóján 12 tantárgyban, 60 diákunk vett részt. Reméljük, minél többen továbbjutnak a következő fordulókba.

APiarista Diákszövetség Szegedi Tagozata minden hónap első hétfőjén 17.00 órakor tartja összejöveteleit a Dugonics András Piarista Gimnázium tanácstermében. Minden egykori és jelenlegi diákot szeretettel hívnak és várnak hozzátartozóikkal, ismerőseikkel együtt.

Iskolánk a jövő évben is megrendezi hagyományos alapítványi bálját. Időpontja 2004. január 23., péntek 18.00 óra. A belépőjegyek ára: 3000 Ft. Díszvendég: **Urbán József** piarista tartományfőnök. Az előző évekhez hasonlóan szívesen vesszünk tombola felajánlásokat.

APiár Futár szerkesztősége minden héten kedden 14.30 órától ülésezik a gimnázium tanácstermében. A diákok nem csak a lapkészítés fortélyaival ismerkedhetnek meg, de hasznos sajtótörténeti és műfajelméleti ismeretekre is szert tehetnek. Minden érdeklődőt szeretettel várunk iskolaujságunk készítői közé!

Közösségek iskolájában

Pedagógiai napok - október 16-18

Októberben a diákok örülhettek, mert hosszú volt az őszi szünet. Ennek oka az volt, hogy Kecskeméten továbbképzésre gyűltek össze a piarista iskolákban tanító tanárok. A háromnapos együttlét közösségformáló erejét biztosította az *Open Space* (Nyitott tér) keretében meghirdetett sokszínű és sokoldalú program.

A beszélgetések, eszmecserék és viták során sokkal jobban megismerhettük egymást, de önmagunkat is. Misék is voltak, ahol mindig más és más közösség mutatkozhatott be. Ha így háromévenként összejövünk, biztosan mindig lesz új dolog, amit egymásnak elmondhatunk: beszámolhatunk változásokról, eredményekről, időközben pedig tarthatjuk a kapcsolatot elektroni-

kus levelezéssel, vagy személyesen.

Nekem nagy élmény volt megismerkedni Gödön, Mosonmagyaróváron, Vácott és más piarista iskolákban tanítók örömeivel, vagy nehézségeivel. Megnyugtató volt látni, hogy a Dugonics András Piarista Gimnáziumból szinte mindenki el tudott jönni Kecskemétre. Modern és technikailag jól felszerelt iskolánkban a sok fiatal és lelkes pedagógus olyan körülmények között oktathat, ahol a XXI. században is igyekszik megőrizni a hagyományokat, a piarista szellemet. A diákokat igényesen és szigorúan, de szeretettel és hittel lehet leginkább felkészíteni a helytállásra.

Sík Péter

Új szemléltető eszköz

Az iskola szeptemberben új szemléltető eszközzel bővült: mégpedig, a történések nagy öröme, egy vár makettjével. A fakultációs teremben levő földvár mellé egy gótikus kővár, a cseszneki vár került, melyet *Szarvas Gábor* (a MÁV mozdonyvezetője) és *Bódy Tamás* 12. a osztályos tanuló készítették. Az 1:200-as méretarányú, kartonpapírból faragott vár a XV. századi formáját mutatja.

Rövid vártörténet: az 1260-as években épült, 1392-től Garai birtok. Ők alakították ki a gótikus várat, melyet nem sokkal később bővítettek egy külső erődrel. Kihalásuk után sok birtokosa volt, a török időkben főleg királyi vár. 1561-ben az első török ostrom sikertelen. A 15 éves háború alatt az őrség elfutott, így négy évre török kézre került. Az Esterházyak barokkizálták, majd raktár lett belőle. 1810-ben földrengés, 1820-ban villámcsapás pusztította, azóta rom.

Az érdeklődők *Károlyi Attila* tanurat keressék fel a láthatás érdekében.

Az elérhető igazgató

Szilvásy László Sch. P.
Tel: 62/549-090; 30/535-6291
E-mail: szilvasy@szepi.hu

Hangverseny

Immár hagyománnyá vált iskolánkban, hogy patrocíniumi ünnepségünk egy zenei esemény is emlékeztetessé teszi. Új orgonánk szinte kínálta a lehetőséget, hogy az idén hangverseny keretében mutathassa meg hangzásának minden lehetőségét.

November 27-én, a patrocínium előestéjén 18.00 órakor *Dr. Csanádi László* főiskolai docens, orgonatanácskos hallgatói közreműködésével az orgona történetéről és a hangszer szerkezetéről tartott érdekes előadást. Előadását diákjai orgonajátéka színesítette. Az előadás és a zenei élmény méltó bevezetése volt iskolánk fő ünnepének.

Lajos István

SZ. S. B. T.

Az eSZeSBéTé, vagyis a *Szülöket Segítő Baráti Társaság* minden hónap második szerdáján tartja összejöveteleit a gimnázium tanácstermében. A következő találkozó december 10-én, 18.00 órakor lesz. Az összejövetelek mindenki számára nyitottak. Az érdeklődőket nagy szeretettel várja az iskola vezetősége.

Dugonics András Alapítvány
a piarista diákokért
10201006—50043341

D Ö K

minden szinten...

Tanáraink a Vaskapunál

Az idén is megtörtént iskolánk diákönkormányzatának tisztújítása. Az ülésen megjelent képviselők Fodor Antal 11. a osztályos tanulót választották meg elnöknek. A titkár személye továbbra is, változatlanul Vörös Attila, 12. c osztályos tanuló.

A személyi kérdéseken túl szó esett egy karácsony előtt tartandó gyűjtésről egy erdélyi rászoruló iskola megsegítésére. Ahogyan ez már tavaly is történt, mosószert, írószereket és pénzt gyűjtünk nekik. Az adományokat az osztályok képviselőinél és az iskola portáján lehet leadni. Minden adakozónak hálás köszönetet mondunk a meglehetősen szegény iskola megsegítéséért!

Szó volt egy iskolánkban tartandó, az eddigieknél jóval színvonalasabb buliról, még karácsony előtt.

Az ülés utolsó napirendi pontja a küldöttállítás volt a Városi Diákönkormányzat, a Diákparlament alakuló közgyűlésére. E két küldött a SzepiDÖK elnöke, Fodor Antal és a 10. a osztály képviselője, Majzik Tamás volt.

A városi diákönkormányzat alakuló ülése a késve érkező, önmagát jelölő, bemutatkozás és program nélküli Fodor Antalt, iskolánk diákját választotta diák-alpolgármesternek. Ez a tény a dolog komolyságával kapcsolatban talán jelzésértékűnek számít... Bizunk benne, hogy ez nem a későbbi munkamorált vetíti előre! Reméljük, hogy Anti a szokásos karakánságával képviseli majd Szeged diákságának az érdekeit. Sikeres közszereplést kívánunk neki! Diákpolgármesternek Dukai Ágnes, a Gábor Dénes szakközépiskola 12.-es tanulóját választották, a másik alpolgármester pedig Kmetovics Anna, az Alsóvárosi Általános Iskola diákja lett. Gratulálunk! Gimnáziumunk helyi diákképviselői:

- 7. a Balogh Ákos
- 8. a Leél-Óssy Csaba
- 9. a Varga Gábor
- 10. a Majzik Tamás
- 11. a Fodor Antal
- 12. a Bara Péter
- 9. b Boros Miklós
- 10. b Dohar Gergely
- 11. b Csizmadia Ákos
- 12. b Király Gellért
- 12. c Vörös Attila

Kicsit elhasználódott már az iskolai mikrobusz, mégis felkerekedtünk október 23-án, hogy három napra elszakadjunk Szegedtől. Temesvárig csak egyszer álltunk meg: Csanádon, ahol a plébános úr bemutatta az impozáns Szent Gellért templomot. Temesváron a líceum épülete a piaristáké volt korábban. Ma már csak egy kisebb része tartozik a keresztény oktatáshoz.

Itt két párhuzamos osztály van évfolyamonként, egy román és egy magyar. Sajnos egyre kevesebben íratják gyerekeiket magyar anyanyelvű iskolába. A rövid, szívélyes fogadtatás közben adtuk át ajándékainkat, köztük egy nagy dobozban az angol nyelv oktatását segítő könyveket és hanganyagot.

Csatlakozott kiránduló csapatunkhoz Jolán a 9. magyar osztály főnöke, és mások is, akik az iskolában tanítanak. Christopher, egy svájci iskola igazgatója, Ernő, Vili bátyánk, aki mindvégig fantasztikus mesélt és mesélt, mint egy élő enciklopédia. Andó Attila, aki lelkész-oktató és a latin nyelv tanára, Mirella.

Első útunk Csákvárra vezetett, ahol Kóbor atya egy saját farmot üzemeltet. 10.000 embernek ad munkát és állandó megélhetést. Németországból hozott egy hatalmas barakk-épületet, aminek egyik, százméteres részében idősök otthona üzemel. Egy másik, kisebb szárnyban pedig volt állami gondozottakat helyeztet el. A gyerekek innen járnak ki iskolába naponta. A farmon mindenki dolgozik és így teljesen önellátók. Szívszorongató volt, amikor a gyerekek saját himnuszukat előadták, miközben fülünkbe suttozták vendéglátóink a szöveg fordítását. Az idősebbek életkedvét is növeli, hogy gyerekek vannak körülöttük. Nincs kényszer, nincs kötelezettség, mindenki szabadon jöhet, mehet, élheti életét, és hasznosá teheti magát annyi munkával amennyit el tud végezni. Példaértékű ez a hatalmas vállalkozás, nem csoda, hogy sokan kicsit irigykednek is.

Reggel egy rövid városnézés után a két VW mikrobusz elindult a Vaskapu felé. Az út gyönyörű volt, Herkulesfürdőn a csomagjainkat a szálláson hagyhattuk.

A legnagyobb kaland talán az volt, hogy megnézhattuk a vízierőművet a szerb-román határon. Bár az idegenvezetésből nem sokat lehetett érteni, maga a látvány és a méretek imponálóak. Ezt követően kanyargós úton felmentünk egészen a Kis- és Nagy-Kazán-szorosig, amit még Széchenyi idejében tettek hajózhatóvá.

Este Herkulesfürdőn volt ízletes vacsora, ahol a román népzene és néptánc szépségeiből is ízelítőt kaphattunk. Szálláshelyünk nevében is benne van, hogy mi a fontos idegenforgalmi vonzereje, de sajnos úgy tűnik, hogy ez a már a római korban használt hely a századforduló óta fokozatosan csipkerózsikaálmába kényszerült, amiből nagyon lassan kezd ébredezni. Azért a bátrabbak kipróbálhatták a meleg kénes hőforrások egyikét egy őszi szabadtéri fürdőzés során a Cerna patak partján.

Mindenki számára az a völgy marad talán a legemlékezetesebb, ahol temérdek malom található egy gyorsfolyású patak partján Eftimie Murguban. Olyan szerencsénk volt, hogy éppen kukoricát őrölni jöttek asszonyok, így megfigyelhettük, hogyan is működik egy igazi vízimalom. Mesevilág az egész környék. Ott olyan világ van, ahol a felfutó szőlőt a fáról lehetett szedni.

Útközben Resicabánya felé egyszer megálltunk enni egy völgyben, ahol a természet lágy ölében, gyönyörű környezetben fogyasztottuk el a maradék ennivalót.

Hazafelé már csak egy fontosabb helyen álltunk meg hosszabban: Temesvár előtt, ahol a falu szélén, az utolsó házban, etnográfiaileg fontos jellegzetességekkel ismerkedhettünk meg.

Már sötétben értünk vissza Temesvárra, ahol Henrich József igazgató atya látott minket vendégül a házában egy finom vacsorával.

Köszönjük ezt a csodálatos utat temesvári vendéglátóinknak, Károlyi Attila tanár úrnak, aki a kapcsolatot ápolja a líceummal, valamint Pető Gábor és Dékány Zoltán tanár uraknak, akik baj és gond nélkül végig kiválóan vezették az autókat.

A gimnázium „üvegsebprogramja”

Sokat hallani manapság az átláthatóságról és a tájékoztatásról, hogy ezek milyen nagyszerű dolgok és mennyire fontosak. Az eredmények már kevésbé látványosak, de ez már csak így van mifelénk. Bár egészen más okok miatt, mint a kormányzati kommunikáció, de én is elhatároztam, hogy üvegsebprogramba kezdek, vagyis az újság olvasóit rendszeresen tájékoztatni kívánom az iskola anyagi helyzetéről és terveiről.

Erre a merész elhatározásra egyrészt egy kiváló spanyol piarista atyával való találkozásom készítet, aki a piarista rend *generalis oconomus*-a (nem Pető tanár úrnak való latin fordítással legfőbb gazdasági főnöknek mondanám). P. Vicente (így hívják őt) egy tanácskozáson fölhívta a jelenlévők figyelmét, hogy ha komolyan vesszük azt, hogy közösségi iskolát csinálunk, akkor az iskolánk gazdasági irányításában is az átláthatóság és a nyíltság kell, hogy vezessenek bennünket. Ez engem is elgondolkodtatott, mert én is sokszor hallottam már diákoktól, és másoktól is, hogy „persze, az iskolának úgyis van rá pénze” (durvább, politikusoknak való változat: „a papoknak úgyis annyi pénze van, mit akarnak még?!”). Ezek a kijelentések részben igazak is lehetnének, hisz tény, pénz nélkül nem lehet egy iskolát működtet-

ni, és az is tény, hogy sok mindent sikerült megvalósítanunk terveinkből az elmúlt években. Azonban fontos lenne azt is látni, honnan volt pénz, miből sikerült megvalósítani, mind-azt, amit látunk.

Másfelől az anyagi ügyek itteni taglalásának egy másik találkozás az oka, amely azonban már régebbi keletű. Néhány évvel ezelőtt ismertem meg Dr. Forgách Péter buffaloi szemészorvost, akinek ötletei és elképzelései nemcsak engem, de másokat is fellelkesítettek, és akinek jóvoltából már nyolc diákunk töltött egy hónapot az Egyesült Államokban. Rajta keresztül nyerhettem tapasztalatot arról az amerikai mentalitásról, amelyiket sajnos nem hoztak át a gyorséttelmekek Európába. Ennek a lényege, hogy a helyi problémákat elsősorban helyben akarják megoldani és nem felülről várnak segítséget. Ha ehhez még jön felülről is támogatás, az csak jó. Tudom, nem vagyunk az Egyesült Államokban, nem lehet más kultúrák ötleteit minden további nélkül megvalósítani, de azért érdemes mások tapasztalatait is felhasználni. Azt gondolom, hogy összefogva, közösséget alkotva igenis sok mindent képesek vagyunk magunk is megvalósítani. Ez tehát a második oka és az elsődleges célja is ennek a kezdeményezésnek.

Lássuk tehát, hogy az iskola a 2003-as pénzügyi évben milyen összegekből gazdálkodott, ill. még most is gazdálkodik:

Működés	ezer Ft
A. Bevételek	
<i>Normatíva</i> (minden egyes diák után kapott fejkvóta + a kiegészítő fejkvóta, az államtól összesen kapott pénz)	133 000
<i>Étkezés</i> (kollégisták étkezési hozzájárulása, diákok menzabefizetései, tanárok menzabefizetései)	12 100
<i>Terembérlés</i> (a tornaterem és más helyiségek bérbeadása)	3 000
<i>Szakképzés</i> (különböző cégektől kapott szakképzési járulék)	3 500
<i>Pályázat</i> (pályázatok megnyerésével elnyert pénzek)	1 033
<i>Alapítvány</i> (adományok + 1 százalék)	4 738
Összesen:	157 371
B. Kiadások	
<i>Béreköltség</i> (dolgozók bruttó fizetése)	74 228
<i>Bérfelrakások</i> (a dolgozók fizetés fölötti járulékai)	33 394
<i>Energia</i> (víz, gáz, villány)	9 030
<i>Étkezés</i> (menza, kollégium, tanári menza)	22 000
<i>Egyéb működési költség</i> (ingyen tankönyv, telefon, irodaszer, karbantartás, továbbképzés, posta és bankköltség, biztosítás, könyvtár)	14 531
<i>Anyag</i> (karbantartási anyagok, konyhai edények, ágynemű, törülköző a szállás kiadásához, meghívók, érmek és érmék, stb.)	852
<i>Tárgyi eszközök</i> (magnók, polcok, beépített szekrény, erősítő, videó kamera, porszívó, egyéb kisebb eszközök)	1 226
<i>Cd, könyv, kazetta</i> (könyvtári fejlesztés)	321
<i>Szolgáltatás</i> (szakipari munkák, szerelések, javítások)	476
<i>Sítúra támogatása</i>	350
<i>Diákok túráinak, bel és külföldi útjainak támogatása</i>	963
Összesen:	157 371

az előző oldal folytatása

Bár a táblázatból is kibogozhatóak adatok, néhány elemző szót hozzátennék. Az állami normatíva még a működés költségeit sem fedezi teljesen. A bér és az épület fenntartásának költségeit nem lehet kigazdálkodni a normatívából. A másik érdekesség, hogy az állam az általa adott összegből körülbelül 80 millió forintot valamilyen adó vagy adó jellegű befizetés formájában visszavesz. A bér és bérjárulékból összesen 60 millió visszavándorol az államháztartásba, és ehhez jön még az ÁFA formájában visszafizetett összeg, így jön ki a kb. 80 millió. Ténylegesen tehát csak a költségvetésnek a fele az, amivel gazdálkodunk. Ahhoz, hogy továbbra is stabil maradjon az iskola gazdálkodása a takarékoság mellett szükség van kiegészítő forrásokra, melyekre eddig is sikerült szert tennünk támogatóink jóvoltából.

Természetesen az iskola jó működéséhez elengedhetetlen két dolog: fejlesztés és karbantartás. Ha ez a két dolog hiányzik, akkor a jövőt éljük föl, mert azok számlájára takarékoskodunk most, akik majd néhány év múlva fognak hozzánk járni már nem egy szép és jól felszerelt iskolába, hanem egy egykor szép és egykor jól felszerelt iskolába.

Az állandó karbantartó fejlesztés az idén új folyékony szappantartókkal és WC-papír tartókkal gyarapítja az iskolát (azért a jelen idő, mert a pályázaton elnyert fejlesztési lehetőséggel most tudunk majd élni december hónapban) és elkezdtük a törülközőtartók lecserélését is praktikusabbakra. Sajnos lassan le kell cserélnünk a takarítógépünket, mert újabban több időt tölt szervizben, mint szolgálatban és bizony jó pár területen meg kell kezdenünk az egészségügyi és a felújító festéseket is.

Eközben pályázatokból folyamatosan fejlesztjük taneszközeinket, ez kevésbé látványos, de annál fontosabb folyamat. Tavaly mindkét gépterem gépparkja megújult, idén tavasszal sikerült kialakítani a színházteremben egy projektoros vetítőhelyet és egy mobil multimédiás oktatószekrény létrehozása most van folyamatban. Szertáraink vegyszerekkel, madárpreparátumokkal, kísérleti eszközökkel, térképekkel, kertünk egy majdani botanikus kert első csiráival gyarapodtak.

Középhosszú távon három nagy (vagyis pénzigényes) tervünket szeretnénk megvalósítani (és még számos kisebbet). Az első és legfontosabb a kollégiumi szárny bővítése. Ez látszólag csak a kollégistákat érinti, de valójában nem így van. A kollégium eredetileg 48 főre lett tervezve, bár már az első évben is 80 diák lakott a kollégiumban. Jelenleg 92. A nagy létszám miatt az eredeti stúdiumtermet hálává kellett alakítani és a kollégiumi stúdiumtermek átkerültek az iskolába és ott egy nagy osztálytermet és 3-4 kisebb termet is elfoglalnak. Ezeket a termeket nem lehet másra használni, és délután nem lehet az iskolát jobban hasznosítani (esetleg bérbe adni), mert a kollégisták tanulását zavarná a párhuzamos tevékenység. Amikor tehát megvalósul a kollégium bővítése, akkor ezzel bővülnének az iskola lehetőségei is (pl. földrajzi előadó kialakítása). Az új kollégiumi részben ráadásul még kényelmesebben is férnének a kollégisták, nem kellene 16 embernek laknia egy szobában és még egy közösségi szobát is ki tudnánk alakítani a kollégistáknak. Szintén a bővítés részeként véglegesen meg tudnánk oldani a műhely és raktárgondjainkat, valamint az iskola és rendház által közösen használt járművek és a túrakenek is fedett helyre kerülhetnének. A kollégiumból eredő bevételeink is növelhetők volnának, hiszen a több szoba többféle szállásle-

hetőséget is jelentene, ami szintén fontos forrás az iskola fenntartásához. A kollégiumi szárny bővítésének tervei elkészültek, jelenleg folyik az engedélyeztetési eljárás, ha minden a terveink szerint alakul, akkor jövő tavasszal elkezdődhetnek a bővítési munkálatok. A terv becsült összköltsége 50-70 millió forint, ebből már 20 millió forintot különböző (elsősorban külföldi öregdiák) adományozóktól és a rendház ügyes gazdálkodásából összegyűjtött Szegheő tanár úr és a gazdasági vezetés. A többire továbbra is gyűjtünk és keressük a finanszírozás különböző lehetőségeit.

Második tervünk a könyvtár bővítésének megoldása. A könyvtári állomány olyan örvendetesen gyarapszik (nemcsak vásárlás, de adományozás útján is), hogy egyszerűen nem férnek el benne a könyvek. Ehhez társul még, hogy diákjaink könyvtárhasználati kedve is örvendetesen gyarapszik, így nekik is kell néha hely a könyvtárban, nemcsak a könyveknek. A megoldás a kápolna könyvtárrá alakítása lehetne, mert a templom megépítése óta csak elvétve használtuk és egy kicsit kihasználatlanul áll. Ide felköltözhetne a könyvtár és a 8. a osztálytermével együtt egy galériás és tágas olvasóteremmel rendelkező új könyvtárhelyiség alakulhatna ki. A jelenlegi könyvtár területén pedig helyet találhatna a 13. évfolyam osztályterme és esetleg egy konferenciaterem, amit megint csak többféleképpen lehetne hasznosítani. Erre az átalakításra már pályázatot is adtunk be, de még nem ismerjük az eredményét. Reménykedünk.

A harmadik nagy terv az atlétikai pálya befejezése. Évek óta kész a beton alapja a futópályának, de nem sikerült még beborítani. Az olcsóbb, de nem ideális megoldás az aszfaltborítás (ez legalább megvédi a betont, amelyik rosszul tűri az időjárás viszontagságait), ez körülbelül 1,5 millió forintba kerülne. A Szegedi Korcsolyázó Egylettel közösen kértük a várostól ennek támogatását, de nem adtak rá. A drágább, de végleges megoldás a műanyag borítás lehetne, ez azonban 20 millió forintba kerül. Jelenleg a GyISM egyik pályázatának sikerességében reménykedünk, ha nem nyerünk rajta, akkor marad a várakozás egy újabb lehetőségre.

Áttekintve a helyzetet és a terveket talán többekben fölmerül a kérdés, miben lehetne itt segíteni. Mindenek előtt azzal, ha felhívják mindenki figyelmét arra, hogy adójuk egy százalékát a Dugonics András Alapítványnak adhatják (ez nem kerül pénzbe) és minden vállalkozó ismerős, barát figyelmét arra is, hogy iskolánk szívesen fogad minden vállalatotól, vállalkozástól szakképzési támogatást, amit ha nem ad a cég egy iskolának, akkor be kell fizetnie az államháztartásba (tehát ez sem többletköltség). Nekünk ez hatalmas segítség, a cégeknek és adózóknak egy döntés és néhány papír kitöltése. A harmadik lehetőség az alapítvány támogatása a személyi jövedelemadóból leírható adománnyal (ez viszont nagyon is pénztárcába vág, külön köszönjük). A negyedik támogatási forma: minden olyan ötlet, terv vagy természetbeni dolog megosztása velünk, ami segítségünkre lehet.

Tudom, hogy nem könnyű manapság helyben megoldani az ügyeinket, de erősen hiszem, hogy a közösség összefogása sok olyan dolog elérését lehetővé teszi, amit külön-külön egyikünk sem vélt elérhetőnek. Tudom és remélem, hogy, ahogy eddigi is így volt, ezután is így lesz nálunk!

Szilvássy László Sch. P.
igazgató

Ötvenhat

Ebben az évben novemberre tet-
tük a megemlékezést. Halottak
napja és november 4-e utánra, ami-
kor a szabadságharc elbukott, elhall-
gattak a fegyverek, a szabadsághar-
cosoknak menekülniük kellett a fő-
városból és az országból.

Tiszta forradalmunkat azonban
nemcsak fegyverrel lehet megoltal-
mazni, hanem a szó erejével, az
igazság páncéljával, az összefogás
láncszemeivel is.

Ha egy nép szabad akar lenni,
nem kényszeríthetik őt rabságba –
gondolták. 1956 novemberében Ma-
gyarországon munkások és értelmi-
ségiek.

A bevonuló szovjet tankokon
jöttek azok – igaz csak páran –, akik
elárulták a forradalmat, s önként
vállalkoztak arra hogy az ide-
gen hatalom helytartó-
inak dicstelen, de jú-
dáspénzzel és hatalom-
mal járó szerepét eljátsszák.

Páran voltak, de a fegyve-
rek miatt erősnek látszo-
tak. Hamarosan csatla-
koztak hozzájuk azok,
akik számára az
egyéni önző ér-
dek, a hata-
lomvágy fon-
tosabb volt a
nemzet élet-
ben mara-
dásánál.

K á d á r
Jánosék minden
módon és minden
eszköz-
zel teljesítet-
ték, sőt
túl is
teljesítet-
ték megbízó-
ik akaratát.
Magyarország,
Ausztriával el-
lentétben (Oh,
boldog Ausztria!)
nem szabadulha-
tott a halálos öle-
lésből.

Ki az igazi hazafi?
Ki az igazi magyar ember?
Ez csak ilyen vészterhes időkben
ismerhető fel igazán.

Nem az, aki sunyít és a győzte-
sekhez döngölözik, hogy minél töb-
bet kapjon a koncából.

Az az igazi hazafi, az az igazi
magyar, aki bátran szembe mer néz-
ni az elkerülhetetlennel, próbálja
menteni a menthetőt, lelkiismeretére
hallgatva cselekszik.

Hiszen erről szól egész történel-
münk. Egyenlőtlen harcban, az erő-
sebbel szemben hányszor, de hányszor
elbukott a nemzet! S mégis
mindig talpra állt, mert akadtak
olyan bátor emberek, bátor magya-
rok, akik a végső-
kig kitarítottak,
őrizték a lángot.

Karddal, tankkal,
fegyverrel el lehet
némítani egy
egész népet, de
a szabadságvá-
gyat nem lehet kiol-
tani az emberekből.

1956 eszméje minden-
nek ellenére mégiscsak
győzött.

Megemlékezésünk
napján egy olyan embert
köszönhetünk az isko-
lánkban, aki nem ijedt
meg az erőszakos idegen
hatalomtól és magyar
kiszolgálóitól sem. Bátor-
ran képviselte a mun-
kásságot, a magyar-
ságot. Nagyon
fiatalon, 23 éve-
sen ezért vá-
lasztották meg
a Nagy-
budapesti
Központi
Munkástanács
vezetőjének. Ő
Ráczy Sándor.

Angyal László

(Elhangzott az
iskolai megemléke-
zésen 2003. novem-
ber 7-én)

Október, November

Az őszt mit tartogat?
Szomorúság és bánat!
Gyöngyfényű óriáskönyvek sírón peregnek,
Komor sorokban halad, akár a gyászmenet.
Bárki pillant e menetre, orcája nedves lesz.
Ballag a szomorúság az országon át,
Szeptemberi vígság oda lett,
Ünnepi díszét levette,
Kopár mementó, a hangulathoz való,
Sár és eső, az égieknek ez siratómező!

Mily szürke lett az élet,
Mindenki begubózik s tekintete réveteg,
Síri arcok merednek, a múltra tekintenek.
A komor idő az eseményekhez illő.

Októberben mi történhetett?
Gyalázat és mit ember elképzelhet!
Hőseinket ölték, dicső hadvezéreinket,
Aradon és Budán tizenhárom lélek
Letekint a vár ormán.
Hazafiak, kik más hazájáért vért ontottak,
És a kedves honfiak, a honvéd hadak.
Haynau tépett minket sok darabra,
Erős a hiéna állkapcsa.
Gyászolunk, de már feledjük őket,
Márciusi ifjakat, októberi hőseket.

Új fény gyulladt, de október van!
Mi csillant szemem előtt?
Hullócsillag, mely eltűnt!
Októberi új hősök megint nagyot törtök.

November mit jelent?
Egy dicstelen véget.
Lánctalpak korognak, gépfegyverek ropog-
nak,
Gránátok robbannak, haldoklók és halók
kiáltanak.
Utcaharc, mely kétségtelen hogy ér véget,
A védőknek semmi esélye.
A zajban a házak dőlnek,
Gránát robban, a tankok lönek,
Majd lesz a csend, a nagy csend!
Új vörös zászló, de régi tartó, a népet nyom-
va tartó.
Honvédök, ha élnek, börtönben, vagy emig-
rálva szenvednek.

Mi lett sorsa a novemberi magyarnak?
Géppuskagolyó, kötél, vagy acéllakat,
Nyomorú sors, vagy emigráció.
Ezek a hősök majd mind halottak,
De akik élnek, azok búsan dalolnak.
Szomorú énekük, feledésbe ment hőstettük,
Ötven éves, rövid történelmük.
Hősök ök? Aradról, Budáról és az Andrassy
útról
A szellemek bizony ezt mondják: Mind hős!

Hugó

Mindenkinek fel kell vállalnia a saját tetteit

Beszélgetés Rácz Sándorral

Nagyon fiatalon, már 23 évesen a Nagy-budapesti Központi Munkástanács elnökévé választották. Mint fiatal munkás mégis hogyan vélekedett a politikáról? Voltak-e esetleg politikai ambíciói?

Fiatal koromban a politikában való szereplés gondolatától teljesen elhatárolódtam. Meg sem fordult ilyesmi a fejemben. Természetesen, mint minden fiatal, a kommunisták engem is próbáltak a párt számára megnyerni. Ezt azzal próbálták elérni, hogy a tanulók és inasok számára különböző szemináriumokat szerveztek. Ezeket a szemináriumokat a párt ideológiájával próbálták a fiatalokat beoltani. Én a szemináriumok alól úgy kaptam felmentést, hogy öt éven keresztül néptántra jártam. Így, ha megpróbáltak rávenni arra, hogy menjek el a szemináriumokra, én arra hivatkoztam, hogy táncolnom kell. Nem akartam elmenni, hiszen tudtam, hogy miről szóltak ezek a szemináriumok. Nem volt rá szükségem, hogy áruló legyek.

Természetesen akkoriban egy olyan fiatalember számára, mint amilyen én voltam, az lett volna a legésszerűbb, ha megy és keres magának egy pártfunkciót a párton belül, amit betölthet. Én viszont már nagyon fiatalon szemtanúja voltam a háború szörnyűségeinek és a rablásnak, amit a kommunista rezsim hozott magával. Ebben a rablásban pedig semmilyen formában nem akartam részt vállalni. Egyébként sem értettem egyet a kommunista ideológiákkal. Így semmi készítményt nem éreztem a pártba való belépésre. Egyáltalán nem érdekelt a karrier, ezért sohasem lettem párttag. A lelkem mélyén végig bíztam abban, hogy egy ennyi embertelenséget magában hordó társadalom nem tarthat örökké. Persze magam is átéltem a rendszer igazságtalanságait. A katolikus kollégiumot, ami rajtam kívül még 24 másik gyereknek adott otthont szép lassan felszámolták. Az épületet egy ÁVO-snak adták. Az élén álló papot elüldözték.

Az 1956-os forradalom idején Ön is fenn tartózkodott Budapesten. Milyen hangulat uralkodott ekkor Budapesten. Esetleg részt vett-e a forradalomban?

Mivel én a forradalom kitörése előtti napokban és a forradalom kitörésekor kórházban feküdtem, nem voltam szemtanúja az ekkor kialakult közhangulatnak. Viszont annyit tudtam, hogy az '56-os forradalmat sok olyan dolog előzte meg, ami az embereket forradalmi hangulatba hozta. Például ilyen volt Rajk László temetése. Ezen a temetésen több ezren gyűltek össze. Valójában az egész temetés egy tüntetés volt a kommunista rendszer ellen. De a forradalmi hangulat kirobbanásában rengeteg más dolognak is szerepe volt. Tehát én magam nem vettem részt a tüntetéseken és a forradalomban. Csak az akkori sajtó és az engem látogató barátaim révén értesültem a történetekről. Az a Budapest, amelyet ismertem teljesen más volt azon a napon. Budapest akkoriban az „örökké élő városnak” nevezték, hiszen valóban állandóan nagy mozgás jellemezte. Aznap viszont a város légrétege teljesen megfagyott. A forradalom ténye az emberekből riadalmat, egyfajta bizonytalanságot okozott. Hirtelen nem tudták, hogy melyik oldalra álljanak. Nem voltak biztosak a forradalomban. Ez érthető dolog volt, hiszen Európa egyik legkisebb országa egyik napról a másikra szemben állt a világ egyik legerősebb hadseregével rendelkező birodalommal, a Szovjetunióval. Én ekkor azt éreztem elsődleges feladatommak, hogy eloszlassam az

emberekben ezt a bizonytalanságot, hiszen számomra nem volt kérdéses a forradalom igazsága. Bátorítottam az embereket a forradalomban való részvételre. Fegyverem ugyan volt, de használni nem használtam. Engem inkább a forradalom politikai síkja vonzott. A fegyveremet csak emberek védelmére használtam, nem pedig emberi életek kioltására.

Mondta, hogy a politikai közszereplés sohasem érdekelte. Végül is mi volt az, ami miatt elvállalta a Központi Munkástanács elnöki pozícióját?

Mint már mondtam, soha sem törekedtem arra, hogy a politikában bármilyen formában részt vállaljak. Az, hogy ebbe a pozícióba kerültem csupán a körülmények miatt alakult így. Abban a szituációban úgy kellett, hogy cselekedjek. A szerepet elvállaltam, hiszen a nemzet érdekeit kellett képviselnem. Ha akkor nem vállalom el, akkor a kommunisták biztos, hogy küldtek volna valaki olyat, aki a nemzeti érdekekkel ellentétesen járt volna el. Én ezt nem engedhettem meg. Az embernek ilyen helyzetben igenis kötelessége kiállnia és védenie a hazája érdekeit. Én azzal, hogy elvállaltam az elnöki pozíciót ezt tettem. Mind a mai napig igyekszem a hazát szolgálni. Az a véleményem, hogy az ország érdekében nekünk kell megállnunk a saját helyünket. Nem szabad, hogy beengedjük az idegeneket az ország irányításába, hiszen egy idegen sohasem képes a nemzet érdekeit szolgálni. Ez a problémám az Európai Unióba való belépéssel is. Erre persze sokan azt mondják, hogy kirekesztő gondolkodásmód. Én viszont úgy gondolom, hogy nem az, hiszen sok éven keresztül mi voltunk azok, akik ki voltunk rekesztve. És nem csak a politikából.

Mi a véleménye a rendszerváltás eseményeiről?

A rendszerváltás nagy lehetőség lett volna számunkra. Sajnos a magyar társadalom ekkor nagyon legyengült állapotban volt, így nem a nemzet érdekeit szolgáló politika, hanem a volt rendszer vezetőinek akarata érvényesült. Így sikerült a magyar munkásság tulajdonát a volt rendszer irányítóinak, a saját hasznukra a külföldi tőkésnek eladni. Ezzel meglopták a nemzetet és sikerült a magyar gazdaságot kiszolgáltatni az idegen tőkének. Én úgy gondolom, hogy nincs itt szükség bocsánatkérésekre a múlttal kapcsolatban. Mindenkinek fel kell vállalnia a saját tetteit és dolgait. Nem hinném, hogy egy bocsánatkérés megoldana bármit. Együtt élnek a volt rendszer irányítóival, mert kénytelenek vagyunk együtt élni velük. Nekik kellett volna távozniuk az országból a rendszerváltás idején, de nem tették. Ezért kénytelenek vagyunk egymás mellett élni. Voltak gesztusok többször is a mai politikai vezetés felől, de én nem voltam hajlandó elfogadni őket, csak azzal a feltétellel, ha ígéretet tettek arra, hogy felvállalják a magyar nemzeti politikát. Ők akkor azt válaszolták, hogy azt művelik. Hát most láthatjuk, hogy mennyire nem az történik. A legfontosabbnak a politikában a politikai alapállást tartom. Ha az ember politikával foglalkozik nagyon fontos, hogy a látottakat, hallottakat fenntartással kezelje. Át kell, hogy lássa az ember azt, amit hall vagy lát és utána át kell, hogy gondolja azt. Ezután a lelkiismerete szerint kell, hogy döntsön és cselekedjen.

(az interjút készítette: Bellavics Róbert, Király Gellért, Savanya Péter)

Az összetört palackposta szilánkjai

Welcome to the United States! – nyomta a kezembe a frissensült hamburgert, talán fel sem fogva a dolog abszurd mivoltát. Nemrég olvastam egy felmérést, amit amerikai tudósok készítettek. Megkérdezték a világ népeit, hogy mi az első dolog, ami Amerikáról eszükbe jut. Az első helyen a kóla végzett, második lett a hamburger, harmadik a terrorizmus. A csillagos-sávós lobogó a tizedik helyre szorult. Kezemben a két legismertebb amerikai szimbólummal ültem le életem első amerikai buliján. Szép szeptemberi éjszaka volt, csillagos ég. Nem sokkal előtte még a balatoni égbolton néztem a hullócsillagokat. Fényes jövőt jósoltak... vagy csak elvakítottak a távoli siker fényével? Ki tudja.

„Mondj valamit magyarul!” – kérte egy kis szőke. Megérkeztem a véglegesen élők országába. Gyorsétermek neoncsöveiben, gyors szerelmek apró tüzeiben tükröződtek vissza az augusztusi hullócsillagok fényei.

xxx

A magyarokat sokszor hasonlítják az írekhez. Elnyomott nép mind a kettő, akik saját hazájukban váltak otthontalanná. Fényes múlt, gyönyörű népmondák, szép néptáncok. Ez jutott eszembe, amikor megkérdezték, hogy a magyarok, vagy az írek isznak-e többet. Megjelentek lelki szemeim előtt a gyönyörű kelta rónák zöld legelői, a kelta hagyomány, majd a kereszténység bölcsőjeként szolgáló vidék, ahol kelta

papok adták át bölcsességüket nemzetüknek egykoron. Majd a magyar vidéket láttam, ahová ősapáink vonultak be dicsőségesen, több, mint ezer éve. Előtem volt a Hortobágy, Erdély hegyei, a Felvidék, amit Árpád, Szent István mind-mind magáénak mondhatott. A Szentek Szigete, az ír föld és a szent uralkodók egykori országa, Magyarország.

De egyenes kérdésre egyenes választ illik adni. Mindkét nép fiai nagy piások...

xxx

Tegnap csendes ünnepség volt... Megírtam a szeptember óta kétszázadik emailt. Felértékelődik az internet, ha távol van az ember. Más az, amikor a világháló távoli tájakat hoz közel, és más, amikor az otthont viszi el a távoli tájakra keveredetteknek.

xxx

„Megszokták, hogy állnak valahol. Egy olyan helyen, ahol csak úgy van élet. Ők voltak a turisták bárhol.”

De amikor az ember úgy rohan iskolába, munkába minden reggel, mintha csak otthon lenne, amikor mindennapossá válik az egykor újdonságként megélt járdaszegély, a gazdag gyerekek, új barátok szuper gyors autói, amikor a magyaros „fenébe”, helyett „oh shit” hagyja el az ember száját, ha elejt valamit, akkor már több, mint turista.

Vincze Máté

Voronyezsi diákcsoport látogatása a piarista iskolában

Orosz gimnazisták voltak épületünkben 2003. október 30-án, akik az Oktatási Minisztérium Nemzeti Emlékezet Programjának a Donkanyar 60. évfordulója emlékére szervezett projekt keretében a magyar állam vendégeiként Csongrád megyében, Voronyezs tartomány testvérmegegyében is tartózkodtak. Nagyon távoli világból érkezettek, külsőleg nem látható a különbség a magyarországi és az oroszországi diák között. Ugyanaz az öltözködési divat, ugyanolyan a mobil... Most jártak először egyházi iskolában. Az ortodox egyház csak papi szemináriumokat tartott fenn, így az intézménytípus is különös volt számukra. Számukra az új épületünknek nemcsak a szépsége, hanem az oktatási célnak alárendelt funkcionális profizmusa is meglepő volt. Posztkommunista országból érkeztek a vendégeink, mégis a legnagyobb értékünknek a nevelést (!) tartották. Együtt voltam velük három

napi. Járfunk magyar kulturális értékeket bemutató helyeken, emlékműveknél, a zsinagógában, a Dugonics temető orosz katonai sírjainál, a Belvárosi temető 2. világháborús emlékművénel. Különös érzés szovjet emlékműnél megemlékezni azokról a katonákról, akik az országunkat elfoglalták, arról a hadseregéről, amelyik Magyarországon állomáso-

zott majdnem 50 évig. A közös magyar-orosz megemlékezés közös tartalma nem lehet más, mint a második világháborús pusztulás, hiszen az ő szülőföldjükön pusztult el a 2. magyar hadsereg. A Donkanyar = Voronyezsi csata. 1943 januárja a magyarok számára a 2. világháborús megemlékezés évfordulójának időpontja lehet. Sokan az 1944-es holocaustban hasonló pusztítást éltek meg. Nekünk is, magyaroknak, ez a háború a legnagyobb nemzetpusztulásunk volt. A legnagyobb meglepetést az orosz diákok számára 1956 okozta, erről még nem hallottak.

A voronyezsiek felajánlották, hogy továbbra is működünk együtt, a világhálón levelezünk, egy nyári, katonasír-ápoló táborba diákokat várnak. Felvetődött a lehetősége egy szegedi intenzív orosz nyelvtanfolyam indításának. Ezeknek szervezését nem a mi iskolai kereteink között tervezzük.

Károlyi Attila

Az eltűnt rajztanár nyomában

vagy: *Water resist 50M*

Mindenki sajnálatára Csobán András tanár úr tavaly év végén megvált iskolánktól. De nem csak tőlünk, hanem Szeged városától is. Új helyen, új körülmények között, új életet kezdett. Ezidáig csak minket „nevelt”, most azonban egy új növénydéke lett számára mindennél fontosabb: az ősszel megszületett első gyermeke: Zsófia

Csobán család - ez áll a lépcsőház első emeletének egyik ajtaján. Budafokon vagyunk, távol a város zajától, füstjétől. Az eső most állt el éppen, s a főlszakadozó felhők mögül vidáman dugja ki első sugarait a nap. Éppen lömtalanítás van a környéken, így van kitől útbaigazítást kérni. Hárman háromfélélt mondanak, nem is tudom, merre induljak. Végül is sikerül megtalálnom a keresett házat, ami azért sem volt egyszerű, mert sarkon van, s mindkét utcán van száma, sőt még egy nagy S betű is van rajta. (azt már nem merem mondani, hogy a harmadik oldalon...) Csöndes a környék, kevés a kocsis, és - sok a fa!

Becsöngetek. A távolból babasírás hallatszik, majd valami motoszkálás, s fordul a zárban a kulcs és ... újra előttem áll az egyszerű óriás és báránylélkü „Csobán apuka”. De valami hiányzik róla, valami, ami miatt kissé szokatlan. Hát persze! Tüsi a haja! Mint régen. Új élet, új frizura, gondolom, meg hát családapa is lett. De, mint később elmondta, már nehezen viselte. Most is zavarva már kissé a 2 cm-es haj.

Barátságosan tessékél be, szabadkozva kissé, a rendtelenség miatt: költőzködés, ugye.

Egyszerű, kis téglalakás, mindenhol üres a fal. A nagyszobában a tanár úr felesége, és az éhes csöppség. Jó egészségnek örvendenek. A tanár úr éppen a kicsi ebédjét készíti. Sűrög-forog a konyhában, melegít a tűzhelyen, aztán már hozza is a cumit. Óvatosan emeli ki a kislányt a babaágyból - szinte eltöprel a kezében - és átadja az édesanyjának. Miközben eszik a baba, faggatom a tanár urat. Egy grafikai cégnél dolgozom - mondja. Régi ismerőseim hívtak, sajnos jobb a kereseti lehetőség, és jobban, többet tudok foglalkozni a rajzolással. Nem volt nehéz a váltás Szeged és Budapest között, hiszen hét évet éltem már itt. Kicsit bajos ugyan a közlekedés, mert háromnegyed óra, míg beérek a munkahelyemre, de azért jól érzem itt magam. Ezt a

lakást egy éve nem lakja senki. Az előző tulajdonos egy öregasszony volt, de meghalt. Azóta üres. Néhány csontját megtaláltuk az ágyban... (jellegzetes humora semmit sem változott) Úgyhogy erőteljes fülújítások előtt állunk, kicseréljük az egész füldőt, újravakoljuk az egész lakást, és az egyik szobában emelünk egy falat, az lesz majd a gyerekszoba. Egy ideg elég lesz még ez a lakás, aztán majd meglátjuk. Kicsit hiányzik a szabad alkotás, lehet, hogy bérlek majd egy műtermet a közelben.

Közben lassan szürkülni kezd. Tanár Úr a villanykapcsolóhoz nyúl, és hosszú középső ujjával, mellyel annyiszor „orvosolt meg” bennünket, mellyel anyai „campo basso”-t írt, és mellyel oly sokszor rajzolta a táblára ama nevezetes szimbólumot, utánozhatatlan csobános művésziességgel fölkattintja azt. A baba jóllakottan pihen, aztán pár perc múlva újra rázendít. A Tanár Úr föléje hajol, és barátságosan, mutatóját fölemelve megdorgálja: NINCS DUMA!

Még beszélgetünk egy kicsit, aztán elbúcsúzom tőle.

Reméljük, tényleg jól érzi majd magát Budapesten, és boldog lesz ott is.

Király András

A legbetyárabb

Százhuszonöt éve, 1878. november 22-én halt meg Rózsa Sándor, a legendás alföldi betyárvezér, aki a szegedi Alsóvároson született. Sok véres betyárkaland fűződik a nevéhez, de valószínűleg olyan tetteket is neki tulajdonítanak, amelyekben véten volt. A Honvédelmi Bizottmány 1848.

október 13-án amnesztiában részesítette Rózsa Sándort, aki 150 felfegyverezett lovassal szabadsapatot alakíthatott, és a szerb felkelők ellen sikeres portyázó harcot vívott. Néhány látványos győzelem után a betyárokból alakult szabadsapat fosztogatni, kegyetlenkedni kezdett. Damjanich János közbenjárására az ügyet eltusolták, de a hadvezetés fölöszlatta a csapatot. A vizsgálat bebizonyította, hogy Rózsa Sándor sem rablásban, sem gyilkosságban nem vett részt, sőt társait is visszatartotta, amennyire tőle lehetett. Tekintélye nagyra nőtt a szegedi tanyavilágban, mert a zsákmányt mindig igazságosan osztotta el, magának többet sosem adott, s a kalandok során elhalt cimborák családjá-

ról is becsületesen gondoskodott. 1853-ban tízezer ezüst forint vérdíjat tűztek ki a fejére. 1857. május 9-én két csendőrt akadt a nyomára, és a szegedi börtönbe vitték. Több mint másfél évig tartott az ötven pontból álló vádirat összeállítása, az 1859 februárjában kezdődött perben az országosan ismert betyárvezér védelmét három ügyvéd látta el. Végül az ügyész hat vádpontot tartott fenn, köztük nem volt egy gyilkosság sem. Kötél általi halálra ítélték, s miután kegyelmi kérvényét Ferenc József aláírta, ítéletét életfogytiglani börtönre változtatták. Kilenévi raboskodás után, 1868-ban amnesztiával szabadult, felajánlkozott pandúrnak, de elutasították. Visszatért régi életéhez: ismét rablóbandát szervezett, egyre vakmerőbb vállalkozásokba fogott, 1868-ban - akár egy westernfilmben - egy vasúti postakocsit is megtámadtak Szeged közelében, de ez az akciójuk nem sikerült. Legendája közben tovább nőtt: „Rózsa Sándornak még a lován is forditva van a patkó, hogy mikor megy, azt higgyék, hogy jön” - tartotta róla a hiedelem. A betyárok felszámolására kiküldött királyi biztos Rózsa Sándort 1869 januárjában törbe csalta, majd 1872-ben a bíróság életfogytiglani fegyházra ítélte. Gyilkosságot vagy más főbenjáró bűnt most sem tudtak rábizonyítani.

A szamosújvári börtönben halt meg 65 éves korában tüdővészben. Egyetlen, nyolc forintért elkelt suba maradt utána. Legendás alakja a népballadákban, a nótákban máig él. (forrás: www.mno.hu)

Miénk ez a Czirbusz

150 éve született a magyar társadalomföldrajz atyja

Czirbusz Géza, kegyesrendi szerzetes, a magyar társadalomföldrajz megteremtője, nyelvi és vallási tekintetben megosztott, polgári családban született Kassán, 1853-ban. Iparos édesapja katolikus kántorcsaládból származott. Szellemi gyarapodására azonban leginkább lutheránus lelkész anyai nagyapja és a pozsonyi liceumban tanító nagybátyja hatottak. A magyar mellett a németet anyanyelvi szinten beszélte, hiszen édesanyja gyermekkorától főként németül beszélt vele, s korán meg kellett ismerkednie a klasszikus német irodalommal is. Később a latin mellett a francia és angol nyelvet is elsajátította.

Tehetséges, szorgalmas tanulóként ismerték. A premontrei rend kassai főgimnáziumát igen jó eredménnyel végezte el. 1872-től a pesti tudományegyetem hallgatójaként filozófiát, történelmet, földrajzot, művészettörténetet és régészetet hallgatott. Emellett – hogy tanulmányai pénzügyi fedezetét előteremtse –, a Nemzeti Múzeum régiségtárában vállalt munkát. Két év múltán ez a lehetősége megszűnt, ami súlyos egzisztenciális válságba sodortá. Tanulmányait is abba kellett hagynia. Hívó ember volt. Az egyetemen tanító kegyesrendi szerzetestanárok biztatására ekkor jelentkezett a piarista rendbe. A tanári vizsgát 1884-ben tette le földrajzból és történelemből, majd két évvel később ugyanitt *A délmagyarországi bolgárok* című értekezésével elnyerte a doktori címet. Később német nyelv- és irodalom szakos tanári oklevelet is szerzett.

A dualizmus korának szellemi életében a középiskolai tanárok még kitüntetett szerepet kaptak. A középiskolai szakkörök tudományos fórumként működtek, konferenciákon ők adtak elő, a tudományos társaságokban is többségben voltak. Az országos tudományos folyóiratok tanulmányaikat nagyobb részt középiskolai tanároktól (pl. a *földrajzosok* közül Banner J., Czirbusz G., Fodor F., Hanusz I., Hézszer A., Kerekes Gy., Kéz A., Littke A.) várták. Közülük sokan nyertek később egyetemi tanári kinevezést is. Czirbusz 34 éven keresztül volt középiskolai tanár, a piarista rend szinte minden gimnáziumában tanított. Kortársai közül talán senki sem ismerte jobban az országot, mint ő. Kecskemét, Kiszszében, Temesvár, Veszprém, Szeged, Kolozsvár, Léva, Nagykároly, Nagykanizsa, majd újra Temesvár, Sátoraljaújhely és Nagybecskerek mind alkalmat nyújtottak számára a magyar föld és nép megismerésére. Ebből az időből származik két nagy munkája, Balbi A. *Egyetemes földrajz*-ának teljes átdolgozása (6 kötet), és a *Magyarország a XX. évszáz elején* c. könyve. Műveiben életre kel a társadalomföldrajz számos területe (*agrár*földrajz, *ipar*földrajz, *a kereskedelem földrajza*, *népességföldrajz*, *vallásföldrajz*, *politikai földrajz*) és öt tekinthetjük a regionális földrajz úttörőjének is.

Temesváron a *Délmagyarországi Természettudományi Társaság* főtákaraként működött, s az ő nevéhez fűződik a *Természettudományi Füzetek* c. kiadvány szerkesztése, valamint a *Délmagyarországi Néprajzi Múzeum* megalapítása is. Ő szervezte az első támogatást a Veszprémi Vármegyei Múzeumnak, s hangsúlyozta a dunántúli kultúregyesület létrehozásának szükségességét.

Igen nagy tudású, olvasott ember volt, de sajátos – olykor lobbánékony, de gyorsan megbékülő, máskor teljesen visszahúzó – természete miatt nehezen tudott beilleszkedni. A kor legműveltebb emberfői közé tartozott. Érdeklődési köre bámulatra méltóan széles,

memóriája páratlanul mély volt. Tisztán látta a korabeli magyar társadalom térbeli és strukturális aránytalanságait, s egy szerzetestől akkoriban szokatlan bátorsággal nyúlt e problémákhoz. Földrajzi tanulmányai mellett rendszeresen publikált szépirodalmi, nyelvtudományi, filozófiai, zeneművészeti, életrajzi, régészeti, szociológiai, demográfiai, etnográfiai, politikai, egyházügyi, neveléstudományi, kulturális, közgazdasági, turisztikai írásokat. Példaképe az egész életében szeretettel emlegetett professzorát, a modern magyar geográfia megteremtőjét, és első egyetemi tanárát, *Hunfalvy Jánost* tartotta. Hunfalvy legsikeresebb tanítványának azonban az alapvetően geológiai iskolázottságú, tudós kutató *Lóczy Lajos* számított, s kézenfekvő volt, hogy halála után (1888) rá bizzák a budapesti egyetem geográfiai tanszékét. A megromlott egészségi állapotú Lóczy 1910-ben lemondott, s a megüresedett tanszékvezetői státust Czirbusz, a „szürke, jelentéktelen barát” – ahogyan magát nevezte – nyerte el.

Czirbusz teljes szívvel, lázas sietséggel látott hozzá, hogy elvesse Magyarországon az antropogeográfia magvait. Mestere, Hunfalvy idős korára eljutott ugyan a földrajz emberközpontú megközelítéséig, de a hazai társadalomföldrajz önálló tudományágként először ő munkáiban jelent meg. Dolgozatai ezután már jóformán mind az emberföldrajz köréből születtek, vagy annak népszerűsítői voltak.

Tragikuma, hogy a földrajz szemléletváltását, emberközpontúvá tételét – elsősorban a német Ratzel hatására – akkor sürgette, amikor Lóczy tekintélye csorbíthatatlan, földtani-természettudományi alapokon működő iskolája pedig rendkívül népszerű volt. A geográfia újraértelmezésére tett kísérleteit durva támadások érték. Czirbusz Géza és *Teleki Pál* között heves vita indult, mely akkoriban a napisajtó címlapjaira került. Czirbusz vallotta, hogy ki kell egyensúlyozni a földrajz egyoldalúságát: „Nincs

t. i. geográfiai belátás a fizikai geográfiában természettudományi előképzettség nélkül, de nincs geográfiai ítélet és tudás sem az ember geográfiájában történelmi és egyáltalán humánus tudás nélkül”. A földrajzot társító (kollektív) tudományként értelmezi, mely a más oknyomozó tudományok (geológia, klimatológia, fizika, szociológia, történelem, pszichológia stb.) eredményeit összegzi. Tanításának középpontjában a földrajzi teret kitöltő és átalakító ember kultúrája, földi cselekvése áll. „Kulturális geográfiát kell tanítani ezentúl, ha már megcsináltuk Magyarország tektonikáját és pedológiáját, hogy megtanítsuk a nemzedéket, miképp vegye hasznát lakóhelyének és a felszín kedvező berendezésének”.

1912-ben egyetemi professzorként megjelentetett monográfiájában (*A nemzeti művelődés geográfiája és a geográfiai fatalisták*) figyelmeztet a földrajzi fatalizmus (determinizmus) veszélyeire. Vallja, hogy Magyarországot geográfiai és politikai létezésében nem a Kárpátok bástyacoszorúja védte meg és tartotta fenn ezer évig, hanem a magyarság műveltsége, a magyar lélek ereje. Általános emberföldrajzi felfogásának szintézisét az 1915-ben megjelent, később három kötetre bővült *Anthropo-geográfiájában* közli. Felfogása szerint az antropogeográfiának „egyenlő erejűnek kell tartania, mint tárgyilagos tudománynak az ember mentalitását, a nemzetek sajerejét a föld fizikai és plasztikai erőinek hatásaival. Különben nem emberrel foglalkozó tudomány, hanem geofizika vagy az Embernek, mint állati speciesnek természetrajza. Más szóval nem hirdethet mint geografia, természeti kényszeret a föld fizikai

„Az ember ad tartalmat a geográfiai keretnek, mely nélküle üres és oly közbömbös, mint a Hold, Merkur vagy Mars konfigurációja. Hatalom a természet, de hatalom az emberi értelem haladás-, okulás- és nemesedési vágyával együtt” (Czirbusz)

az előző oldal folytatása

Czirbusz Géza Sch. P. (1853-1920)

erőinek, és föltételeinek döntő hatását az emberek cselekedeteire". Munkáinak szerkezete világos – bár eszme-futtatásai alkalmanként rapszodikusak –, rengeteg új megközelítést, eredetiséget, mondanivalót tartalmaznak. Már-már látnoki erejű gondolatait emberöltőkkel később értettük csak meg. Például: „Állandó veszedelem e két nemzet (az orosz és a jenk) nagy gazdasági egysége Európára, (...) e két nagy nemzet leszen megindítója a földségek politikájának. Főleg Amerika, melyet két óceán választ el a keleti földségek csoportjától...”

Számára a „geopolitika az országok életének természetrajzolata”. Egyszerre jelenti a történetileg megélt magyar államiság tapasztalatainak az általánosítását, valamint a világpolitikai, hatalmi átrendeződések történeti folyamatainak a bemutatását, s a politikai-térbeli jelenségek sokoldalú tipizálását (Hajdú Z. 2002).

A földrajztudományt geológiai és morfológiai alapokra helyező iskola kíméletlen kritikája miatt kikerült a „hivatalos földrajzi körökből”. A „szakma” a Földrajzi Közlemények hasábjain lesújtó bírálatokkal illette munkáit (Halász Gy. 1913., Horváth K. 1913., Pécsi A. 1917., Littke A. 1917., Fitos V. 1917.). 1920-ban úgy halt meg, hogy életművét elutasították, műveinek egy részét megsemmisítették. Az első, tudományos eredményeit viszonylag tárgyilagosan – még mindig kisebb elfogultsággal – méltató megemlékezés halála után 15 évvel jelent meg (Haltenberg M. 1935), majd a nevét hosszú ideig nem illett emlegetni. A történelem azonban sok tekintetben őt igazolta. Itt az ideje, hogy újra elővegyük munkáit.

A tudós a Kerepesi úti temető régi piarista sírboltjában nyugszik.

Győri Ferenc

Iskolai botanikus kertek

Sokféle iskola van, de akár diákok vagyunk, akár tanárok, életünk során alaposabban csupán néhányat ismerünk meg s legfeljebb néhány másikba jutunk el. A hagyományos iskolára gondolva lelki szemeink előtt egy jókora, többnyire emeletes épület jelenik meg, a hozzákapcsolt tornacsarnokkal és sportpályával. Az udvaron esetleg árválkodik egy-két fa, de számottevő növényzetet ritkán láthatunk. A szegedi iskolák többségében is ez a helyzet, az üdítő kivételt épp a mi iskolánk jelentheti.

Az iskolakert létrejöttét többnyire a helyszűke akadályozza. Szerecsésebbek azok az iskolák, amelyeket eleve egy park közepén alapítottak. A második világháború után az arisztokrácia államosított kastélyaiból és birtokaik egy részéből szakiskolákat, nevelőotthonokat hoztak létre. Erre a sorsra jutott a kenderesi Horthy-kastély, vagy az Andrásyak tiszadobi kastélya, amely ma szabolcsi cigány gyerekek nevelőotthona. A kastélyparkok megőrződtek, de értékesebb, ritkább növényeket már nem telepítettek, az örökölt ritkaságokból is idővel sok elpusztult. Oktatási vagy tudományos célra ezeket az arborétumokat ritkán használták, a gyakran 20-30 hektáros park ápolását az igazgatók és az iskolafenntartók egyaránt tehernek érezték. Néhány különleges fa azért túlélte az elmúlt századok viharait. Ha valaki eljut a Tolna megyei Lengyelre, ott megnézheti az ország legnagyobb mamutfenyőjét (40 méter magas jelenleg), s láthat évszázados tulipánfákat és andalúziai jegenyefenyőket is. A Baranya megyei Sellyén pedig a leghatalmasabb honi páfrányfenyőben gyönyörködhet.

Más helyzetben voltak a kertészeti szakiskolák. Ezekben az iskolakert eleve gyakorlóhely lett. Különösen szép kert övezi a balatonboglári Mathiász János Szakközépiskolát. Az arra járóknak javaslom megtekintését, talán olcsóbb szállást is lehet kapni az ottani kollégiumban.

Igazi gyűjteményes díszkert az iskola körül a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. Kecskeméten, a piarista gimnázium belső udvarán hoztak létre egy kisebb gyűjteményt. Úgy láttam októberi ottjártamkor, hogy ez a kicsiny kert fajokban gazdag, de kissé elhanyagolt, inkább csak a pusztá fenntartására törekednek.

A legszebb iskolai botanikus kerttel Debrecenben találkoztam. Az ottani művészeti szakiskolát mintegy két hektáryi park övezi. A Diószegi Sámuel Iskolai Botanikus kert, merthogy így hívják, alig 20 éves. Ide eddig több mint 1200 (!) növényfajt illetve formaváltozatot telepítettek. Bambuszgyűjteménye az országban a legnagyobb, a vácrátóti – országosan legjelentősebbként ismert – arborétumba is innen telepítették ezeket a nagyra növő fűféléket. Számos faj első hazai megtelepítésére itt került sor. A kertet ma már Debrecen egyik nevezetességének tekintik, a város vendégei is gyakran felkeresik. Nem tudom, hogy a létesítéshez szükséges milliókat honnan szereztek, de bizonyos, hogy tudományos értékű, az oktatást is szolgáló, szemet gyönyörködtető kert született.

Iskolánkat is hasonló nagyságú terület övezi, de a vegetáció még elmarad az előbbi példától. Minden évben ültetünk növényeket, de az ültetés sikerét nagyban korlátozza a helyi talaj kétségbeesztő állapota. Az ültetőgödört csakánnyal kell mélyíteni, mert a felszín alatt beton és téglatormélék rejlik, kőkemény agyagba ágyazva. A faültetésben már jelentős tapasztalatokat halmozott fel a 12. b osztály, Sík tanár úr vezetésével. A tomatgrem elé ültetett diszalma az osztály fája lett. A mellé került szomorúszil pedig három diák számára emlékezetes, akik a házirend ellen vétettek, s az első gödrök kiásása közben elmélkedhettek a maguk és mások botlásain.

Nagyon szeretném, ha a többi osztály is követné a 12. b példáját. Ha egy osztály csupán egyetlen fát ültetne, évek múltán már ez is valószínűségeket varázsolna az iskola köré. Ezek a fák pedig évtizedek múltán is élő tanúi lehetnének az itt eltöltött esztendőknak...

Kohári György

Fabio Ciardi

(olasz klaretianus szerzetespap)

A pap: a mindenki szolgálatában álló ember

Hogy megérthessük a papi hivatást, fel kell idéznünk azt az utolsó estét, amelyet Jézus tanítványaival töltött. Azon az estén irántuk érzett szeretetét különleges módon kinyilvánította. Éppen csak asztalhoz telepedtek, amikor felállt és elkezdte megmosni lábukat.

Ő volt a tanító, az Úr. A tanítványoknak kellett volna az ő lábát megmosniuk, és nekik kellett volna őt szolgálniuk. Ellenben ő az, aki szolgálni kezd. Ebben a lábat mosó gesztusban találjuk összefoglalva Jézus küldetésének értelmét. Az Atya azt a feladatot bízta rá, hogy gyűjtse egybe az ő összes fiait. A bűn szétrombolta a közöttük lévő egységet, és egyiket a másik ellen fordította. Mivel elfelejtették, hogy egyetlen Atyjuk van, azt is elfelejtették, hogy ők egymás testvérei. Azon az utolsó vacsorán Jézus nyíltan kimondja, mi is az ő közöttük létének az értelme: úgy cselekedni, hogy mindnyájan „egy” lehessünk, vagyis helyreállítani az emberi család egységét az egyetlen Atya körül. Mindnyájunkat részesíteni akart abban a mély szeretetközösségben, amely Isten életét jellemzi.

Tanítványainak lábát mosva Jézus meg akarja magyarázni az általa alkalmazott taktikát küldetésének teljesítésében: Nem akar erőszakot alkalmazni. Mivel a megteremtendő egység olyan, amely az egymás iránti kölcsönös szeretetből fakad, ő szeret elsőként, és megtanítja nekünk miképpen kell szeretnünk egymást.

E tétével mindenki más alá helyezi önmagát, mindenkinek szolgálatába áll. Osztozik az emberrel fájdalomában, magányában és nyomorúságában. Lehajol hozzá, vállára veszi, miként a jó pásztor teszi az elveszett bárányal. Így végzi el küldetését, hogy az emberek között megteremtse az egységet.

Mindenkit szolgál és az utolsó helyen áll

De Jézus nem elégszik meg azzal, hogy megmossa lábukat, hanem azt akarja, hogy ők is ugyanígy tegyenek. Azon az estén Jézus egy különleges küldetésben részesítette tanítványait: *papnak kell lenniük*. Megmutatta nekik saját papságának legmélyebb értelmét: *az emberiség szolgálatába állni egészen életének odaadásáig*. Nekik is az emberek „lábát kell mosniuk”, vagyis oda kell fordulniuk minden emberhez, konkrét szeretettel, és a keresztény közösségek szolgálatába kell állniuk.

A pap arra kapott meghívást, hogy jó pásztor legyen, aki életét adja nyájáért. II. János Pál pápa így beszél erről: „A pásztori szeretet lényegi tartalma az önátadás, a teljes odaadás az egyház iránt, Krisztus önátadásának példája szerint és abban osztozva.”

Milyen gyönyörű élet is az, ha valaki teljesen népének szentelheti önmagát! A pap az egyháznak órá bízott részében, például egy plébániai közösségben, arra kapott meghívást, hogy a lehető legkonkrétabb módon álljon oda minden ember mellé, s így mindenkit Istenhez vezessen. Így érthető, hogy a papok többek között számos karitatív tevékenységet kezdeményeznek a szükség-szenvedők, magányosok, kábítószerezések stb. érdekében. Mindenki kopogtathat az ajtajukon.

A pap mindenkit ismerni akar, ahogyan a pásztor ismeri minden egyes bárányát, ők pedig ismerik őt. Nem ő a nyáj gazdája, ő csak szolgálja a nyáját. Tiszteli és segíti a különféle csoportokat, társulatokat, mozgalmakat, sőt előmozdítja őket, hogy az egyház egyre tűndöklőbb lehessen karizmáinak sokszínűségében.

A papok *„összegyűjtik Isten gyermekeinek családját mint egységre törekvő testőri közösséget, és Krisztus által a Szentlélekben az Atyaistenhez vezetik”* (PO, 6.).

Istent adja

Azon az estén Jézus egy másik jelentőségteljes tettet is végrehajt: *Megtöri a kenyeret, s szétosztja közöttük, hogy egyenek belőle. Fogja a borral-telt kelyhet, odanyújtja nekik, hogy egymásnak körbe adva igya-*

nak belőle. Azt állítja, hogy az a kenyér az ő odaadott Teste, az a bor pedig az ő kiontott Vére. Isten Fia étellel teszi magát, hogy táplálkozzunk belőle. Testünkbe épül, s ezáltal saját testébe épít be minket.

Az Eucharisziában teljesen nekünk adja önmagát, de azon túl is meg akar ajándékozni bennünket: *nekünk akarja adni magának az adásnak a mozdulatát*, az ő Istent adó hatalmát is. Az utolsó vacsorán ugyanis barátaira bízta a feladatot, hogy az eucharisziát szétosztják: *„Tegyétek a közösségnek azt, amit én tettem. Oly módon adom nektek magamat, hogy ti magatok lehessétek az én eleven és állandó adományozó mozdulatom.* Cselekedjétek az én nevémben, úgy cselekedjétek, hogy én magam cselekedjem benneteket.”

A *Pap Krisztus* azonosul minden pappal, és hasonmásává teszi. Ezért ismételteti meg nap mint nap Krisztus mozdulatát, aki oly módon adja magát eledelelül, hogy minden keresztény egy „másik Krisztussá” válhasson. A feladat, amelyet Jézus övére bízott: a megszentelés feladata, vagyis az Istennel való közösség létrehozása. *„Isten, aki az egyedüli Szent és Megszentelő társként és segítőként embereket akart maga mellé venni, hogy alázatosan szolgálják a megszentelés művét.”* (PO, 5.) Itt feltárul a papi hivatás roppant nagysága: Krisztus arra hív, hogy munkatársai legyünk. Ránk bízta a feladatot, hogy kereszteljünk, megbocsássuk a bűnöket, bemutassuk és szétosztjuk az eucharisziát. Papjain keresztül életet ad a keresztiségben, gyógyít a bűnbocsánat szentségében, táplál az eucharisziában. Krisztus azonosult a pappal, és *Krisztus az, aki cselekszik, amikor a pap életet adóan cselekszik.*

Megőrzi és hirdeti az evangéliumot

Azon az estén Jézus a szavát is az apostolokra bízta. *„A szavakat, amelyeket nekem adtál – fordul az Atyához –, nekik adtam.”*

Jézus azért járta Palesztina útjait, hogy hirdesse az örömhírt, azt a rendkívüli üzenetet, hogy van egy Atyánk, aki szeret minket. Olyan igazság ez, amely szabaddá tesz azáltal, hogy Isten fiaivá tesz minket. A papokra bízta ezt az életet adó szót; *újfent önmagát bízza rájuk*. Azt mondja: *„Menjétek el az egész világra, és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek”* (Mk 16,15). Ez egy újabb szempontja a pap hivatásának: megőrizni, élni az evangéliumot, és táplálni vele az egész nyáját. A pap szívében csillapíthatatlan vágy ébred arra, hogy mindenkivel közölje az örömhírt.

Emlékszem egy éjszakára, amikor Krisztus előtt imádkozva mély meghatottság, zavarodottság, ugyanakkor tiszta öröm töltött el. Azon az éjszakán, életemben először, ráeszméltem, hogy *presbiter*, vagyis *öreg* vagyok. Ezzel a névvel jelöli az Újszövetség a papot. Még csak harmincéves voltam, de ráébredtem, hogy Krisztus a kezemből helyezte magát. Láttam, amint azoknak az embereknek folytonos sorába illeszkedem, akik megőrizték az egyház kincsét, és táplálták vele az emberiséget.

Teljes mértékben egyházi hivatás ez, s nem magányos emberek kalandja. Nem véletlen, hogy azon az estén Jézus azt az új parancsot adja apostolainak, hogy kölcsönösen szeressék egymást. A püspököt és minden papot ez a kölcsönös szeretet köt össze, és együtt egyetlen papi közösséget alkotnak.

Megéli Krisztust

Csak úgy élhet valaki papként, ha szoros barátságban él Krisztussal, teljesen egyesül az ő életével és szeretetével, valamint ha ő maga is mindenkinek az engedelmes, szegény, tiszta szolgálója lesz. Olyan jól senkinek sem sikerült kifejeznie a papi hivatás lényegét, mint Szent Pálnak: *„Már nem én élek, hanem Krisztus él bennem.”* (Gal 2,20)

(Tózsér Endre fordítása)

Hívás és válasz

A SZÉPSÉGRŐL...

Simone Weil írta: "A szépség labirintus. Sokan elindulnak benne, de feleúton elfáradnak. Csak keveseknek van erejük bejutni a labirintus közepébe. Ott Isten várja, fölfalja és kiokádja őket. Akkor – e választott kevesek – kijönnek a labirintusból, megállnak a labirintus bejáratában, s az arra jövőket szelíden befelé tessékkelik."

In: *Pilinszky János: Szög és olaj* - Ország Lili búcsúztatója

Sosem gondoltam, hogy idejütek...

Családunkból többen szerettek volna tanítani – de politikai és gazdasági okokból nem jött össze: apámat kidobták az egyetemről nézeti miatt (közvetlenül a háború után), nővérem a család mellett döntött (édesanyja szeretett volna minél előbb lenni), öcsémet a piarista diáksága miatt (akkor) nem vették fel pedagógiai szakra...

Engem is a tanári hivatás kapott meg először a piaristáknál. Vallásos előéletemben elég nagy hiányosságok voltak. Méltán lepett meg engem is, szüleimet is (és egyáltalán környezetemet) ébredező szerzetesi hivatásom. De jó mintáim voltak: ezt a hivatást így együttlé – szerzetes-tanárként – nagyon jól lehet csinálni. Kihívásnak vettem Istentől jelzéseit: Ő tudja, mit akar. Csak meg ne bánja! – Én nem bántam meg. Újra meg újra próbálok megfelelni a hívásnak...

Kolumbusz Kristóf Egyetem (mexikói piaristák: Veracruz)

TANÁR VAGY-E, VAGY NEVELŐ?

Neked kell megadnod a választ, miután végigméltad ezt az elgondolkodtató kis írást, amely Kalazanci Szent József írásaiból vett gondolatokra támaszkodik, vagy belőlük ihletet merítve született.

- A tanár tanít — a nevelő alakít.
- A tanár tudományt nyújt — a nevelő életet.
- A tanár a jelennel foglalkozik — a nevelő a jövőt is figyelembe veszi.
- A tanár kijön a sodrából — a nevelő megőrzi reményét.
- A tanárnál mindent betéve kell tudni — a nevelőnél az ismeretek integrálása fontos.
- A tanár fenyít — a nevelő segít megjavulni.
- A tanár kényszerít — a nevelő javaslatot tesz.
- A tanár számára a tudomány átadása a minden — a nevelő bölcsességet plántál.
- A tanár előtt mindenki egyforma — a nevelő egyénekből közösséget formál.
- A tanár hajthatatlan — a nevelő megfontolt.
- A tanár magasabb rendűnek képzei magát — a nevelő iránymutatónak.
- A tanár információval szolgál — a nevelő értékekkel.
- A tanár ismereteket közöl — a nevelő viselkedésformákat ébreszt.
- A tanár a betűhöz ragaszkodik — a nevelő a betű mögött rejtőző szellemhez.
- A tanár elítél — a nevelő megért.
- A tanár folyton kiabál — a nevelő eléri, hogy figyeljenek rá.
- A tanár parancsol — a nevelő párbeszédet folytat.
- A tanár célt lát a fegyelemben — a nevelő célhoz vezető eszközt.
- A tanár kérdéseket tesz fel — a nevelő eléri, hogy neki tegyenek fel kérdéseket.
- A tanár elidegenít — a nevelő felszabadít.
- A tanár mindenbe beleköt — a nevelő végighallgat.
- A tanár nem hagyja el katedrája magasát — a nevelőnek nincs is katedrája.
- A tanár tanítja a hitet — a nevelő tanítja és éli.
- A tanár jó magaviseletet követel meg — a nevelő maga ad rá példát.
- A tanár elbátortalanít — a nevelő biztat.
- A tanár megtöltendő edényt lát a diákban — a nevelő meggyújtandó lángot.
- A tanár célja kiművelni az emberfőt — a nevelő fölnvelni az embert.

Az az iskola, amely tanárokkal működik: diákgyár; amely nevelőkkel: az emberség melegágya.

Tehát tanár vagy-e, vagy nevelő?

(Tözsér Endre fordítása)

Összeállította: Szegeheő József Sch. P.

Fohászkodás

Isten Anyjáról nevezett József, Kalazancius! Vannak pillanatok, amikor megrettenünk szigorodtól. Kemény voltál magaddal szemben, és társaidat is önfegyelmre intted, de szigorú szavaidból a gyerekek iránti felelősség sugárzik, mert tapasztalatból tudtad, hogy csak az tudja gyöngéden szeretni a kicsinyeket, aki önmagával szemben szigorú. Szeretnénk úgy sikeresek lenni, mint Te.

Mi négyszázötven évvel utánad, más országban, új lehetőségek és kockázatok között élünk; világiak és szerzetesek, még mindig időszerűnek tartjuk a hitre és tudásra nevelés kettős követelményét.

Taníts minket tanítani! Téged választunk mesterünknek. A te útjaidon akarjuk Jézust követni. Közéledben hallgatjuk az evangélium szavát, és ha belépünk egy-egy osztályba, a te szellemedben mondjuk az igazságot.

Köszönjük neked, hogy megtapasztalhatjuk, milyen szép az alázat, a gyerekek alázata; a gyerekeké, akiké a menynek országa. A mennyek országa, amit iskoláinkban is építeni szeretnénk.

(Egy világi tanár imája)

Kalazancius aranymondásaiból

Nyugtalanul fogsz élni, hacsak egy szenvedély is uralkodik benned, jöllehet a többi mind megölted.

Jaj annak, ki másokat szóval tanít, de példájával a kárhozatba taszít.

Hogy lehetsz a világ világossága, ha még magadnak sem világítasz?

Másoknak használni, magunknak ártani esztelenség, nem szeretet.

Nem Istennek, hanem magának szolgál az, aki Isten szolgálatában folyton a saját előnyét törekszik biztosítani.

Krisztus szolgálja törekszik a szentségre, nem kíván csak külsőleg szentnek látszani.

Nem lehet Istennek bizalmas szolgálja, aki az imának nem barátja.

Krisztus szolgálja Isten szeretetéből nem gondol saját hasznára.

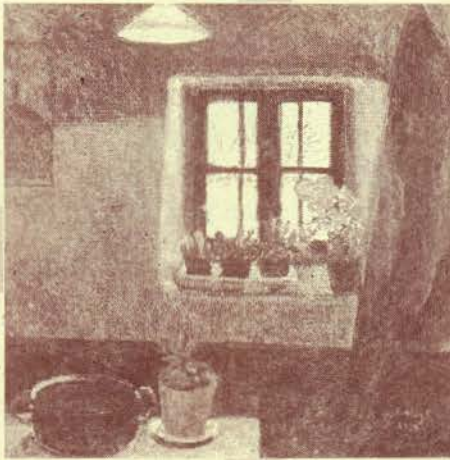
Semmit sem adott Krisztusnak, ha egész szívedet nem adtad az Úrnak.

Az 50. őszi tárlat

Talán a táj és az itt élő emberek lehetnek a legnagyobb hatással a tájék képzőművészetének alakulására. Hódmezővásárhely és környékének köszönhetően az alföldi festészet realista törekvései itt gyökereznek a legmélyebben. A főváros és Szentendre után ezen a környéken található a legtöbb képzőművész. A festészet hangsúlyos jelenléte ad leginkább karaktert a tájék művészetének.

Hódmezővásárhelyi Tornyai János nyomán paraszt Párizsként is emlegették. A városhoz kötődő alföldi festészeti iskola a múlt század elejétől napjainkig termékenyítő szellemi kisugárzást eredményezett.

A vásárhelyi őszi tárlat ötven éves fennállása alatt a hazai realista ábrázoló törekvések legfontosabb fóruma lett. Az évek során megrendezett kiállítás nyíltan vállalja hagyománytisztelését, s így alkotások nyelve mindenki számára megragadható. Mára a hagyományos műfajokat felvonultató és a legfrissebb újításokat is bemutató olyan kollektív és reprezentatív rendezvény lett, mely már egyedül itt és csak évente egyszer

Szalay Ferenc: Téli alkonyatkor

látható. Az 1964 óta évente megnyíló tárlat még november 23-ig megtekinthető Hódmezővásárhelyen, a Tornyai János Múzeumban, hétfő kivételével minden nap 10 és 17 óra között.

Bene Andrea

Újdonságaink

Patkánfogó - Ratcatcher (1999)

Ez a gyerekkori történet méltó párja lehet az olyan klasszikus alkotásoknak, mint Victor Erice: *Spirit Of The Beehive*, Ken Loach: *Kes*, Bill Douglas: *My Childhood* vagy Truffaut: *Négyszáz csapás* című műve. A film a lepukkant Glasgow-ban játszódik a hetvenes évek szemetes-sztrájkja idején, amikor a lestrapált bérkaszárnnyak lakói szinte belefúlladtak a körülöttük felgyűlt szemétké. A film főhőse James, tizenkét éves és a családja. A döbbenetes nyitójelenetben a csatorna mellett játszó James szörnyűtitkot les ki, és ez visszavonhatatlanul megváltoztatja a világról alkotott képét. Igaz, ennek köszönhetően különös rajongás alakul ki benne a kígyózó fekete víztömög iránt. Ugyancsak a csatorna partján barátkozik össze Margaret Anne-nel, az esetlen kamaszlánnyal, aki könnyű préda a helyi menő bandának. Kettejük között gyengéd, mégis ártatlan kapcsolat alakul ki, egyfajta menedék a világ elől. James azonban egy szebb élet után áhítozik. Álma akkor válik valóra, amikor egyszer kibuszozik a városból és a kukoricatábla közepén egy épülő új lakótelepre lel.

Németország kilenc (új) nulla év - Allemagne année 90 neuf zéro (1999)

A film írója és rendezője: Jean-Luc Godard. A berlini fal leomlása után Lemmy Caution, az „alvó” titkosügynök/kém elhatározza, hogy visszatér Nyugat-Berlinbe. Az eredeti dokumentumfilmese jelenetek közé beékelte hat játékfilmese epizódjában a kelet-német kisvárosból érkező titkosügynök látószögén keresztül láthatjuk a modern liktető világvárost. Útja során - hamisítatlan godard-i jelenetek során -

találkozik az ifjú Werther szerelmével, Don Quichotével, a kutyával, aki elment Mozart temetésére, egy orosz tengerésszel... És mindebből a kavalkádból kirajzolódik az a döbbenetes sokkhatás, amelyet egy világtól és gondolkodástól 50 éven át elzárt ember érezhet a nyugati demokrácia láttán. A berlini fal ledőlésének dátuma: 1989. november 9. A film különösen aktuálisnak tűnhet a jelenlegi apokaliptikus időkben.

Rettenetes szülők - Les parents terribles (1948)

Yvonne kisajátító imádatával veszi körül egyszem fiút, Michelt, emiatt még férjét, Georges-ot is elhanyagolja. A férfi ezért magányában kalandokba menekül. Így ismerkedik meg a végső elkeseredésben már öngyilkosságra gondoló fiatal lánygal, Madeleine-nel, akinél álnőven, özvegynek kiadva magát eljátssza a jövevény szerepét. Ám a sors útjai kifürkészhetetlenek. Madeleine és Michel véletlenül megismerkednek és egymásba szeretnek. Az anyja elkeseredetten harcol az ellen, hogy fia megnősüljön, mert fél, hogy így elveszíti az egyetlen lényt, akit igazán szeret. A fiatalok áldozatul esnek a szülők önzésének? A generációk örök harca? Jean Cocteau méltán híres regényének - amely nagy hatást gyakorolt a magyar irodalomra is, többek között Szerb Antalra - egyenértékű filmes változata. A főszereplő ebben a filmben is Cocteau jóbarátja: Jean Marais.

Gitárdúók - Julian Beam & John Williams

Klasszikus „slágereket” játszik a két kitűnő gitárművész. John Williams nevét filmzenei és a Sky együttes sikere tette ismertté. Bőséggel találod felvételeit mp3-tárunkban...

Szegheő József Sch. P.

Mátrix 3.

Minden, aminek kezdete van, véget is ér. A Mátrix 3. és egyben befejező részét november 5. óta vetítik a mozik, ez egyben azt is jelenti, hogy a Mátrix trilógia (várva várt, vagy nem várt) befejező része is elkészült.

A második rész sok mindenkinek csalódást okozott az elsőhöz képest. Az első rész új volt, nem csak látványban, hanem cselekményben is. Ehhez képest a másik (ha bár én nem osztom ezt a véleményt) csak egy agyonrizsázott fölösleges akciófilm, amelyet ha hűsz percesre vágva beraknánk a harmadik rész elejére, minden a helyén lenne. A harmadik részt vegyes érzelmekkel fogadta a publikum: sokak szerint el van túlozva az akció (pl. Neo a való világban százasaival öli az őrszemeket pusztá gondolatlan), mások viszont a zioni csata miatt felejthetetlen élménynek nevezik a filmet. Talán mind a két vélemény igaz, szerintem a rendkívül látványos, viszonylag jól megszerkesztett cselekményű film az igazság.

A trilógiát egyben kell nézni, külön csak az első részt lehetne kezelni. A mondanivaló nyilvánvalóan az, hogy az emberek egy gépek által vezérelt virtuális világban élnek. Az első rész azért volt briliáns, mert ezt rendkívül látványos akciójelenetekkel mutatta be. A második ezt folytatta, de már komplikáltabb a történet: vagy felszabadul mindenki, vagy pedig a már felszabadultak meghaltak. Egy kicsit túl van magyarázva, de szerintem még hasonló látványú akciójeleneteket sem csinált senki, és a történet a fölösleges magyarázkodásoktól eltekintve teljesen logikusan halad tovább a maga megfelelő útján.

A harmadik rész az első kettő előnyeit hordozza magában. A cselekményben nincsenek fölösleges kitérők, a látvány pedig tovább fokozódik. A történet keretbe van foglalva, a gépek és az emberek harca kiéleződik, és a Kiválasztott, akinek a szerepe most kezd nyilvánvalóvá válni, megpróbálja teljesíteni küldetését. Az érzelmek jobban dominálnak, az emberek rengeteg döntéskényszer elé kerülnek, mindeközben a filmtörténet leglátványosabb háborúja folyik. Az Építész és az Órákolum szerepe is a helyére kerül, a film pedig rendkívül különleges, mégis természetes befejezést ad, ráadásul a folytatás lehetősége is fennáll.

A három rész együtt szerintem mindenkori műalkotásnak számít. Sokan hozakodnak elő a cselekménnyel, de hát nem hiszem, hogy bárki még csak hasonlót is ki tudna találni. A látvány pedig reneszánszot hozott a filmtörténetben: az állógolyó vagy a szuperlassítás trükkjeit manapság minden akciófilm használja - hála a Mátrixnak.

Kiss Gábor

Ilendő-e közterületen csókolózni?

Most, hogy Moszkvában már csak egy tollvonás választja el az orosz (olykor csecsen) szerelmespárokat attól, hogy egy-egy tiltott helyen elejtett csókért borsos árat fizessenek (3-500 rubel bírságot javasolnak egy hatóság által felfedezett, vagy a szerelmes lakosság által feljelentett közterületi csókért) Ideje nekünk is szót ejtenünk e népszokásról. Ne tagadjátok, ez egy háborzongatóan izgalmas kérdés, és ráadásul ok arra hogy generációs feszültségekre bukkanjunk.

De vajon hol is rejtőzik a magva a felvetésnek? A jó ízlésben, a vérmérsékletben, a korkülönbségben, kultúrában, társadalmi rétegben...? Valószínűleg ezekben mind együtt. Vajon az öreg moszkvaiak mire alapozzák a csókkommandók létrejöttét? Talán attól félnek, hogy a szocialista erkölcsön felcseperedett szülők elfelejtettek átadni valami lényegeset, esetleg nem működik valami belső kontroll, ami azt mondaná, elég? A törvénykezés mindig ott sűrűsödik, ahol az emberség hígul.

Én személyesen két esztétikai szempontot emelnék ki a sok közül. Az igényesség és arányérzék szempontjait.

Megnyugtató számomra, ha azt látom, hogy a gyerekek, fiatalok felszabadultan birtokba veszik a világot, sajátjuknak, otthonuknak érzik. Jólesően végignézek rajtuk, s azt mondom magamnak, lesz kire hagyni. És elbizonytalanodom, ha azt látom, a birtokba vétel egymás kárára történik, ha nincsenek határok, nincs figyelem, igény arra, hogy körbe nézzenek: ki és mi veszi őket

körül. S már észre sem veszem, hogy elnézően elfordítom a fejem a vonatnál hosszan az utazóközönséget nem kímélő szex-jelenetektől. Illemtudóan elhúzódok a busz megállóban egymást étékül használóktól, szemérmesen lesütöm szememet a pénztárnál való sorban állás unalmát csókolózással elütők előtt, pedig lehet, hogy egyszer egy ilyen utcai jelenet hosszan vizsgáló tekintettel végig kéne nézmem mint egy szélesváznút. Mi másra való?

Fontosnak tartom, hogy felvállaljam azt, akit szeretek. Megfogjam a kezét, átöleljem, osztozzon a világ a boldogságomban, nem vagyok egyedül, tartozok valakihez, s ő hozzám. De mire való a legrejtettebb zugba való intim vágyainkat, mozdulatainkat az utcára vinni, másokat ebbe beleártani. Micsoda aránytévésztés és mérlegelés nélkül kiszolgáltatni magamat, s azt, aki olyan féltett kincs nekem, s milyen szűk és igénytelen dolog nem észre venni, hogy vannak árnyalatok, és vannak szent helyek...

Mindenkinek joga, hogy otthon érezze magát a világban. Az otthon pedig az a hely, ahol mindennek meg van a maga helye. Az étkezőasztalnak, illemhelynek, olvasólámpának és hálószobának. Kívánom, hogy ne a csókkendőségnek kelljen nektek ezt megmutatnia. Legyen szívetek és eszetek hozzá!

y/A

A cikk tartalmával nem kötelező azonosulni. A témával kapcsolatban szívesen közlünk más véleményeket is.

A papír füstje Mégegyszer a dohányzásról

Mit olvashatunk egy cigarettásdoboz oldalán? A nikotin és kátránytartalmát. Ha összehasonlítjuk egy szál cigarettát és egy szál szivar kátránytartalmát, akkor könnyen rájöhethetünk, hogy a cigarettáé sokkal magasabb, mint a szivaré. Ennek oka, hogy a cigarettában levő dohányt papírba csavarják össze, míg a szivart dohánylevélbe. A papír égésénél jóval több kátrány képződik, mint a dohányyénál, ami természetesen a tüdőt is jobban károsítja és a rák fellépésének lehetőségét nagyban erősíti. Emellett a kátrány rombolja a tüdő öntisztító képességét, amely meggátolná a tüdő elfeketedését, a tüdőrák kifejlődését és segítené az oxigén felvételét. A tüdő színe alap állapotában rózsaszín. Egy dohányzó ember tüdeje szürkés fekete. Orvosi tény, hogy a húsz éves koruk előtt rászokók sokkal nehezebben fognak tudni leszokni felnőttkorukban, mint a később rászokók. Hiszen minél korábban vésődik agyunkba a nikotinfüggőség, annál erősebbé válik az. Azok az emberek, akik először gyűjtanak rá, kisebb-nagyobb nikotínmérgezést kapnak, mivel még nem alakult ki bennük az enzim, amely ezt megakadályozni hivatott. Ez az enzim csak a sokadik szál után képes kialakulni, mikor már legalább egy nikotínmérgezésen túl van a dohányozni kezdő. Ugyanez a helyzet az újrakezdőkkel is: bennük már nem képződik ilyen enzim, ezért ha újra dohányozni kezd, újra kell, hogy induljon annak termelése, ami először megint csak mérgezéssel jár. Ez az oka annak is, hogy a passzív dohányzás károsabb, mint az aktív, hiszen ha egy nem dohányzó lélegez be cigarettafüstöt, akkor esélye sincs rá, hogy meglegyen a szervezetében a nikotínmérgezést megakadályozó enzim, ami egyébként a nikotínéhséget is fokozza. Az enzim szervezetben való jelenléte nem azt jelenti, hogy a nikotin káros hatását szünteti meg, mivel

csak az azonnali, közvetlen mérgezés ellen termeli a szervezet. Az érszűkítő hatása természetesen nem marad el, sőt mivel a nikotínéhséget növeli, még inkább önpusztításra készítet. A férfiaknál az érszűkülés a termékenyítőképesség csökkenését jelenti, majd pedig korábbi impotenciát okoz, merevedési zavarok lépnek fel. Ugyancsak az érszűkítő tulajdonsága miatt a nikotin a nőknél a méhlepény kifejlődését hátráltatja, amely a magzat táplálására volna hivatott. A méhlepény sűrű érhalózata felelős a magzatba vérenek mérgetelenítéseért, hogy az anya vérében előforduló mérgeanyagok ne tehessenek kárt a magzatban. A magzat oxigénfelvétel képessége visszaesik, ha a méhlepény érhalózata nem fejlődik ki kellő mértékben. Ezért ha még teherbe is esik a nő, és nem vetél el emiatt, akkor a koraszülés esélye veszélyesen megnő, amely a magzat testi fejlődésének visszamaradásával jár (pl.: érzékszervek alulfejlettsége, az újszülött jelentősen alacsonyabb súlya), és később a szellemi fejlődésben is meglátszik a gyermek visszamaradottsága hasonló korú társaival szemben.

Imént csak az érszűkítő hatás miatt nő a súlyos szívinfarktus kockázatának a lehetősége. Vérrög zárhatja el a szív koszorúereit, így a szívizom elernyed, majd pár órán belül teljesen elhal, ami a szív leállítását eredményezi keserves mellkasi és szívi fájdalmak mellett. A szívinfarktus mellett felléphet még trombózis a test bármely pontján. Ez persze csak néhány példa a sok szív- és érrendszeri betegség közül, amit a nikotin okozhat és súlyosbíthat. Tény, hogy Magyarországon az elhalálozók 40%-ával szív- és érrendszeri betegség végez.

Minden dohányzónak kellemes szívást kívánok!

Szegedi piarista diákok az olimpiai játékok történetében

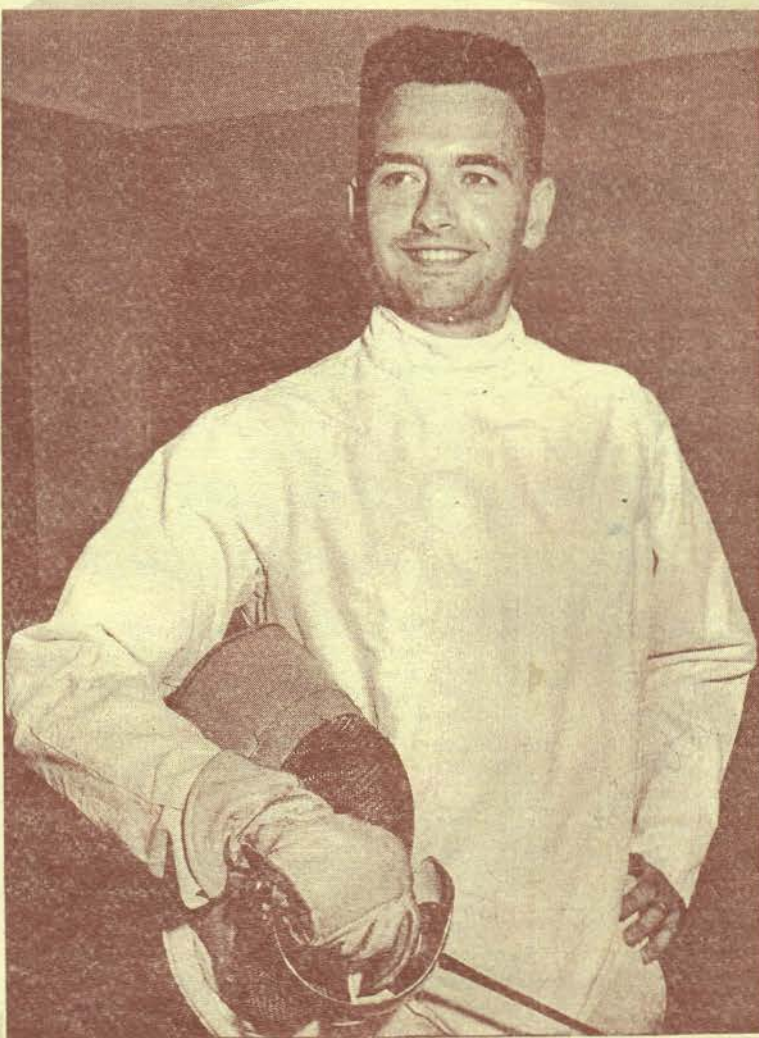
Szeged városának és iskoláknak első olimpiai bajnokát köszönhetjük Magay Dániel személyében.

1932. április 6-án született Szegeden. Édesapja, Magay Lajos katonatisztként szolgált, édesanyja, Wolf Borbála háztartásbeli volt. Gyermekkorától kezdve lételeme volt a mozgás. Már hároméves korában neptáncolt, oly annyira sikeresen, hogy a nagyszínház zsúfolásig megtelt nézőtere előtt a színpadon már sikert aratott tudásával és természetességével. Már kiskorában is ügyes, bátor gyermekként ismerte meg környezete. Barátjával Rosztóczy Ferencsel sokat játszottak együtt. (Rosztóczy Ferenc nagylelkű adományának is köszönhetően épült eddig az atlétikai és a kézilabda pálya.) Középiskolai tanulmányait a Piarista Gimnáziumban végezte, ahova nagyon szeretett járni. Az intézmény tantestülete a kiemelkedő tanulmányi eredményét könyvjutalommal honorálta. Nővére Magay Anikó családtörténeti írásából olvashatjuk, hogy a tanárok nagyon szerették a református vallását buzgón gyakorló tanítványukat. Itt ismerkedett meg a cserkészettel is, mint a 82. sz. Zrínyi Miklós cserkészcsapat jelöltje. 1943. május 16-án tehetett fogadalmat. A következő esztendő sok örömet, egy életre szóló életformát adott a fiatal cserkésznek, aki életének számos alkalmával bizonyította cserkészletben tanult leleményességét, tudását. Az 1944/45-ös tanév a háborúnak és a frontnak köszönhetően a város három kiemelkedő gimnáziumát egy intézménybe tömörítette, mégpedig a Szegedi Városi Fiúgimnáziumba. Október 8-án elrendelték a város kiürítését és ekkor megszakadt a tanítás. November 23-án átköltöztették az iskolát a Klauzár Gábor (ma Radnóti Miklós) gimnázium épületébe. Az iskolai évkönyv így ír az iskolai állapotokról: „A háborús károk következtében a falak, a tetőzet, a villany, gáz és vízvezeték erősen megrongálódott. Ép ajtó és ablakszárny egy sem maradt. Az újjáépítés a vízvezeték, a csatorna, az ablak és ajtók rendbe hozásával kezdődött. Folyamatban van az egyes osztálytermeknek tanulóasztalokkal való ellátása. Tornaterem, rajzterem,

fizika előadó, díszterem nem használható”. Az 1946/47-es tanévben Kolos István az osztályfőnöke, aki latinból és németből egyaránt tanította, testnevelője a legendás Pesti Lajos tanár úr volt. Az 1948/49-es évkönyv, mely az államosítás első évének eredményeit foglalja össze, újra adatokat lehet találni Magay Dániel tanulmányi előmeneteléről. Hit és

Ez a tanév volt az utolsó Magay Dánielnek és iskolatársainak a kegyesrendi tanárok vezette iskolában, a szegedi piarista oktatásnak pedig a 227. , mert a következő tanévtől végleg államosították az intézményt és a Piarista atyákat elhurcolták Szegedről, diákokat pedig a város többi középiskoláiba íráthatták be a szülők.

Arra nézve, hogy Magay Dániel mikortól kezdett el vívni nincs pontos adat, de az tény, hogy a már fiatal korában is tehetséges diákunknak lovag Armentani Ede (1873-1952) volt az első edzője, aki Szegeden az Ipartestület (Horváth Mihály utca) épületében oktatótt. 1948-ban Márki Ferenc lett az edzője a Szegedi Postás Egyesület vívószakosztályában. Közös munkájuk első gyümölcse 1952-ben érett be, amikor Budapesten is felgyeltek a húszéveses tehetségre és meghívták a helsinki olimpiára készülő válogatott edzőtáborába Siófokra. Az 1953-as brüsszeli világbajnokságon mutatkozott be a nemzetközi porondon, de nem került a legjobbak közé. Az 1954-es esztendő Magay Dánielnek és mesterének is a kiugrás éve volt a vívás tekintetében. Rajcsányi László helyett az egykori piarista diák lett a magyar kardválogatott hatodik embere, melyet nagyszerű csapatsiker koronázott meg: világbajnok lett! A luxemburgi világbajnokság kard egyéni döntőjébe is bekerült, de a középdöntőben megsérült karja ugyan injekciózva korlátozta a szabad vívásban, de így is a 8. helyet szerezte meg. Ugyanebben az évben főiskolai világbajnoki ezüstérmes. Ebben az évben végre sikerült felvételt nyernie a szegedi

Magay Dániel, a szegedi piarista gimnázium első olimpiai bajnoka Melbourne, 1956

egyetem gyógyszerész szakára négyeszeri sikertelen kísérlet után. 1955-ben a budapesti nemzetközi kardverseny döntőjében minden idők 5. legeredményesebb magyar sportolóját, Kárpáti Rudolfot is legyőzve (5:0) a 2. helyezést érte el. A közelgő melbourne-i olimpiára utazó magyar kardcsapatban biztos helye volt a szegedi sportolónak, annak ellenére, hogy szülővárosában mesterén kívül már elvértve volt megfelelő tudással rendelkező vívótársa. 1956 elején Jekelfalussy Piller György edző és Bay Béla szövetségi kapitány hívására Budapestre költözött, hogy együtt

erkölcsstanból, angolból és testnevelésből kitűnő érdemjegyeket szerzett, míg a többi közismereti tárgyakból elért eredményei miatt csak a közepes diákok közé sorolták és a XI. tandíjcsoportha. Talán kicsit meglepő is ez teljesítmény, ha figyelembe vesszük, hogy a tehetséges vívónövendék már ebben az időben is erőteljesen vonzódott a kémia, a vegytan iránt. Otthonában barátjával és vívótársával Örley Szabolccsal, (aki szintén olimpikonja volt iskoláknak) sokat kísérletezgettek, robbantgattak a Dózsa György utcai bérházuk függőfolyosóján a lakók nagy ijedségére.

IV. PIARISTA JÁTÉKOK

Hazai sikerek

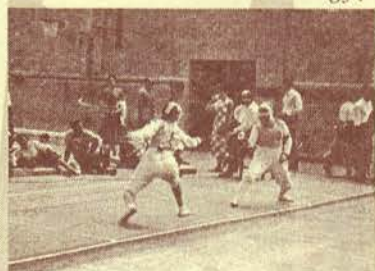
készülhessen a kardcsapat tagjaival immár, mint a Budapesti Törökvs sportolója. Abban a történelmileg rendkívül összetett és forrongó időszakban kellett sportolóknak felkészüniük melbourne-i olimpiára. Mivel Afrikában, illetve a Közel-Keleten is háborús állapotok uralkodtak, felvetődött annak a gondolata, hogy a véres összecsapások alatt ne tartsák meg a játékokat. Végül győzött az olimpiai eszme, és csupán Hollandia, Svájc, Spanyolország, Kína és Egyiptom lépett vissza a magyarországi szabadságharc vérbe fojtása és a nemzetközi politikai helyzet miatt a melbourne-i játékoktól.

1956. december 3-án Melbourne-ben a magyar kardvívó válogatott Magay Dániellel felállva olimpiai bajnok is lett! Este a vívócsarnokban telt ház előtt a döntő tornán Franciaországot 12:4-re, Szovjetuniót 9:7-re, Lengyelországot pedig 9:4 arányban győzte le a magyar csapat, melynek tagjai Gerevich Aladár, Hámori Jenő, Kárpáti Rudolf, Keresztes Attila, Kovács Pál és Magay Dániel voltak.

Az egykori szegedi diák az októberi forradalom leverése után 47 olimpikon társával együtt nem tért haza. Az olimpiai táborban megjelent ausztráliai amerikai konzul, aki vízumot és San Francisco-ba szóló ingyen repülőjegyet adott a versenyzőknek. Az Amerikába megérkező Magay Dánielt három egyetem várta ösztöndíjjal, is 1957 őszén a Berkeley vegyészhallgatója lett, Kaliforniában. Az egykori szegedi piarista diák 1963-ban diplomával a zsebében gyermekkori álmát megvalósítva vegyészmérnökként a világhírű Raychen gyár vezető munkatársa, majd igazgatója lett. Amerikában csak vívogatott, s bár háromszor nyert amerikai bajnokságot, a vívást is az általa szeretett szakma miatt hagyta abba. Kárpáti Rudolf egykori csapattársa véleménye szerint Magay Dániel egyike volt azon nagyszerű versenyzőknek, akik a magyar kardvívás hegemoniájának őrzését átvehették volna a többszörös olimpiai bajnok kardozóktól.

Magay Dániel ma Los Altosban él feleségével és élvezzi a nyugdíjasok békés, derűs életét. Szegeden élő nővérével aktívan tartja a kapcsolatot. 1996-ban járt utoljára Szegeden, pont abban az évben, amikor 100 éves volt az újkori olimpia.

Nagy János

Október 4-én került megrendezésre a IV. Piarista Játékok elnevezésű sportverseny, amelyre az ország nyolc piarista iskolájából érkeztek diákok. A következő eredmények születtek:

Asztalitenisben : 1. Gut László, Budapest; 2. Tarr Máté, Vác; 3. Hunya Pál, Veszprém
Sakkban: 1. Bucsi Szabó Solt, Budapest;

2. Csavajda Péter, Kecskemét; 3. Ther Tamás, Veszprém
Mezei futásban: 1. Harasztos Péter, Vác; 2. Horváth Zoltán, Kecskemét; 3. Tarnai Gergely, Budapest

Kosárlabdában a döntő: Szeged-Budapest 55-29 1. Szeged, 2. Budapest, 3. Vác

Kézilabdában a döntő: Szeged-Kecskemét 12-8 1. Szeged, 2. Kecskemét, 3. Budapest

Labdarúgásban a döntő: Szeged-Göd 3-2 1. Szeged, 2. Göd, 3. Kecskemét

A labdajátékokban különdíjakat is osztottunk. Kézilabdában a legjobb

A szegedi csapat

játékos: Máté-Tóth Márton, Szeged; legjobb kapus: Nagy Zsombor, Szeged; gólkirály: Berta László, Szeged.

Kosárlabdában a legjobb dobó: Rideg Krisztián, Szeged; legjobb játékos: Márkus Attila, Szeged.

Labdarúgásban a legjobb kapus: Sipos Lajos, Göd; legjobb játékos: Tóth Péter, Kecskemét; gólkirály: Császár Balázs, Szeged.

Az összesített pontversenyt a hazai csapat nyerte meg és őrzi a vándorszerleget.

Labdarúgás

Ebben a tanévben is megmérettettünk a Szeged városi V-VI. korcsoportos kispályás labdarúgó diák-olimpián. Az A csoportba kerültünk a Csonka, Fodor, Hansági, Körösy iskolákkal. Sajnos a tavalyi eredményeket nem tudtuk megismételni.

Eredmények:

Piarista-Fodor 3-5
Piarista-Hansági 4-5
Piarista-Körösy 8-2
Piarista-Csonka 3-3

Sajnos csak a csoport első két helyezettje jutott tovább.

A csapat tagjai: Hérány Nándor, Hérány Sándor, Bara László, Balogh Endre, Császár Balázs valamennyien 11. a, Dósai Imre, Debrey Róbert 11. b, Kura Zorán, Barna András 12. c, Szrenka Szabolcs 10. b

A kollégiumi bajnokság őszi fordulója is befejeződött.

Eredmények:

Piarista-Bedő 3-6
Piarista-MÁV 11-2
Piarista-Vedres 5-3

Ez azt jelentette, hogy a harmadik helyért játszottunk a másik csoport hasonló helyezettjével, ahol vereséget szenvedtünk, így a negyedik helyen végeztünk: Piarista-Fodor 3-5

A csapat tagjai: Valaczka János, Kura Zorán, Barna András valamennyien 12. c, Dósai Imre, Csizmadia Ákos 11. b, Hedrich Matthias 10. b, Jagicza Gergely 9. a, Tóth Péter 9. b, Szrenka Szabolcs 10. b.

Zsova Tamás

Kétsoro-sokk

„Olyanok a kecskerímek,
Mint mikor a kecske ri: mek.”

Gázai telepes:

Földjén egy kis darabot sarabol,
Aztán tüzel, s arabot darabol.

Rendőrtoborzó:

Érdekel a tahóság?
Gyere, vár a hatóság.

A rigolyás zsidó:

Azokkal is, kikre pikkel, kereskedik.
Törzsvevői azok, kikkel pereskedik.

Cigány:

Túlادت a vízfelszínen talált halán,
Ki megvette, várja már a halált talán.

Damaszkuszi-terrorista:

Feltűnően sok ott a sír,
Hova járni szokott a szír...

Figyelem!

Értesítjük a tisztelt bevándorlókat,
É hogy Magyarország határán a
shalom felirat nem üdvözlés. (Eredetileg
Hegyshalom volt, csak kiégték a kör-
ték...)

Ez nem vicc!

Megszületett a 2003. évi házi sakk-
bajnokság végeredménye. Egy
hosszú sorozat végére került pont. Ösz-
szesen 44 versenyző nevezett, a győztes-
nek öt párosmérkőzést kellett megnyerni
a végső diadalhoz. A döntőbe *Bereczki
Gábor 12. c* és *Borbás Péter 12. a* jutottak,
ahol Borbás Péter nyert 1,5:0,5 arányban.
Minden résztvevő elismerést érdemel,
de különösen az első négy helyezett:

1. *Borbás Péter 12. a*
2. *Bereczki Gábor 12. c*
3. *Bársony András 10. b* és *Vajda Olivér 13. évfolyam*
Gratulálunk!

Ha véget ért egy sorozat, akkor itt az
ideje egy újat kezdeni:

Ezúton meghirdetjük az idej tanévre a
házi sakkbajnokságot nevezni a követke-
ző címen lehet Horváth Tibor tanár úr-
nál: tibi@szepi.hu.

SZEPI

Német helyesírás	Víz sportolásra alkalmas léghajmóty	Sűrű növényzet közléje	Az alábbi helyről	Török katonai rang	Számjelbeszéd	Pajzsrang
Megfejtés (1)			E baza			
	Halk zrigás					Földművelő szervezet
	Megfejtés (2)				Kutyán	
					Nagyon öreg	
Köbe ves		Katenni kiképzés fajtája	Berezett Ilona	Régi ürmének		
Arva a helye			Férfi felcsónakozat			Ideológiai
			Lehallott level			
Kis duzav				Előtagképzés Edd		
				Bő		
Ara	Szerb-törökortani szöveg				Páradan líroy	
	Televízió				Határ orvzag	
				Apáidan, argatlan		

Készítette: Márton Imre

E havi rejtvényünkben egy híres francia költő és híres kötetének címe rejtőzik. A megfejtéseket december 10-ig kérjük bedobni szerkesztőségi postaládánkba, vagy elküldeni e-mail címünkre: piarfutar@szepi.hu. Múltkori rejtvényünk helyes megfejtése: *Sose jó mindenki szavára hallgatni. (Homérosz)* Könyvjutalmat nyert *Csaba Dávid István 13. évfolyamos tanuló*.

Előző számunk fordítási feladvá-
nyát *Borbás Péter 12. a* osztályos
tanuló oldotta meg helyesen. Jutalmát
a titkárságon veheti át.

Mi a szösz?!

Négy gyanúsítottat hallgattak ki
egy rablással kapcsolatban, A-t,
B-t C-t és D-t. A következők derültek
ki:

1. Ha A és B mindketten bűnösök, akkor C bűntárs.
2. Ha A bűnös, akkor B és C közül legalább az egyik bűntárs.
3. Ha C bűnös, akkor D bűntárs.
4. Ha A ártatlan, akkor D bűnös.

Kik azok akik biztosan bűnösök, és ki azok, akiknek kétséges a bűnösségük?

Előző szám feladványának nyertese *Király Bálint 12. b*. Könyvjutalmát átveheti a gimnázium titkárságán.

PIÁRFUTÁR

Kiadja

a Dugonics András Piarista Gimnázium.

Szerkesztőség: 6724 Szeged, Bálint Sándor u. 14.
T: 62/459-090, E-mail: piarfutar@szepi.hu

Szerkesztőségi ülés minden kedden 14.30 órától
a gimnázium tanácstermében.

Felelős kiadó
Szilvácsy László Sch. P.

Szerkesztő
Mészáros Ferenc

Korrektúra
Papp Attila

Nyomdai előkészítés
Férc-Szemes Áron

Nyomás
Friss Nyomda

Megjelenik havonta 500 példányban.
Kizárólag belső terjesztésre.

A lap megjelenését
a Dugonics András Alapítvány támogatja.
Számilaszám: 10201006-50043341